Vlaams Parlement

1330 (2017-2018) – Nr. 1
ingediend op 27 oktober 2017 (2017-2018)

Beleidsbrief

Energie
2017-2018

ingediend door viceminister-president Bart Tommelein

verzendcode: LEE

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL 2
LIJST MET AFKORTINGEN 4
MANAGEMENTSAMENVATTING 5
I. INLEIDING 7
II. UPDATE OMGEVINGSANALYSE EN KERNCIJFERS (INCL. OPVOLGING BELEIDSEFFECTEN EN -INDICATOREN) 7
1. Energieverbruik, WKK en hernieuwbare energieproductie 7
2. Tendensen investeringen 12
3. Kerncijfers sociaal energiebeleid 19
4. Kerncijfers dienstverlening en concurrentiële prijszetting van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt 20
5. Kerncijfers betrouwbaarheid elektriciteits- en aardgasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven 23
III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN VAN HET ENERGIEBELEID 24
1. Strategische langetermijndoelstellingen en -transities 2030-2050. 24
1.1. Traject 'Stroomversnelling': Uitwerken van een energievisie en een energiepact ten einde te zorgen voor een energietransitie. 24
1.2. Een grondige verbetering van de energieprestatie van het bestaand gebouwenpark realiseren 26
2. Strategische middellangetermijndoelstellingen 2020 27
3. Operationele doelstellingen 2014-2019 28
3.1. Versterken beleidsinstrumenten voor de verbetering van de energieprestatie van bestaande gebouwen 28
3.1.1. De doelstellingen van het Energierenovatieprogramma 2020 realiseren en de ambitie voor de langere termijn (2030/2050) uitwerken 28
3.1.2. De EPC-regelgeving vervolmaken 30
3.1.3. De kwaliteit van het EPC voor residentiële gebouwen verbeteren 31
3.1.4. Het EPC voor niet-residentiële gebouwen implementeren 31
3.2. Versterken van de beleidsinstrumenten voor de verbetering van de energieprestatie van nieuwbouw 32
3.2.1. De betaalbaarheid van de BEN-nieuwbouw opvolgen 32
3.2.2. De EPB-regelgeving vervolmaken 33
3.3. Het stimuleren van energie-efficiëntie in ondernemingen 34
3.3.1. Energiebeleidsovereenkomsten energie-intensieve industrie implementeren 34
3.3.2. Verplichte energieaudits voor grote ondernemingen implementeren 34
3.3.3. Het ontwikkelen van een benchmarktool voor KMO's 35
3.3.4. Het ontwikkelen van mini-EBO's voor KMO's 35
3.4. Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor hernieuwbare energieproductie 36
3.4.1. Het actieplan hernieuwbare energie 2020 uitvoeren 36
3.4.2. Het groenestroomcertificatensysteem bijsturen en het certificatenoverschot wegwerken 38
3.4.3. Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor groenewarmteproductie 40
3.4.4. Het uitwerken en uitvoeren van een actieplan clean power for transport 42
3.5. Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor WKK en warmtenetten 42
3.5.1. Verdere ondersteuning van kwalitatieve WKK en warmtenetten 42
3.5.2. Beleidskader voor warmtenetten uitwerken 43
3.6. Het versterken van het sociaal energiebeleid 44
3.7. De organisatie en processen van de elektriciteits- en aardgasmarkt verbeteren en de drempels voor de concurrentie wegwerken 45

3.8. Maatregelen nemen om de energiekosten voor gezinnen en bedrijven te drukken 46
3.8.1. Het afschaffen van de gratis kilowattuur.....46
3.8.2. Het evalueren van de verplichte investeringen in het aardgasdistributienet.....46
3.8.3. Geleidelijke invoering van digitale meters voorbereiden.....46
3.8.4. De preventie en detectie van de energiefraude.....47
3.8.5. Maatregelen om de concurrentiepositie van de zeer elektro-intensieve bedrijven te vrijwaren.....47
3.8.6. De monitoring van de energieprijzen versterken in samenwerking met de federale overheid en het invoeren van een energienorm voor energie-intensieve bedrijven ..48
3.9. Het beleidskader voor distributienettarieven uitwerken en implementeren.....48
3.10. Interne werking, communicatie en versterking Vlaamse energieadministratie.....48
3.10.1. Data ontsluiten.....48
3.10.2. De processen digitaliseren en automatiseren.....50
3.10.3. De communicatie een versnelling hoger schakelen.....51
3.10.4. Krachtdadige energieadministratie.....52

BIJLAGE 1 - Linken met andere beleidsniveaus en beleidsvelden.....53
BIJLAGE 2 - Energiebegroting 2017-2018..... 60
BIJLAGE 3 - Uittreksel regelgevingsagenda.....63
BIJLAGE 4 - Resoluties en moties van het Vlaams Parlement.....68
BIJLAGE 5 - Aanbevelingen van het Rekenhof.....69
BIJLAGE 6 - Arresten Grondwettelijk Hof en van het Hof van Justitie.... 70

LIJST MET AFKORTINGEN

AO: algemene ontvangsten
BBP: bruto binnenlands product
BEN: bijna-energieneutraal
BEV: Battery Electric Vehicle
CNG: compressed natural gas
CPT: clean power for transport (schone energie voor transport)
DKB: (departement) Kanselarij en Bestuur
DNB: distributienetbeheerder
EBO: energiebeleidsovereenkomst
EPB: energieprestatie en binnenklimaat
EPBD: Energy performance of buildings directive
EPC: energieprestatiecertificaat
E-peil: kengetal dat de energieprestatie van een gebouw en de vaste installaties ervan in standaard-omstandigheden aangeeft
ENOVER: Energie-Overleg Staat-Gewesten
ETS: Emissions Trading System
FRGE: Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost
GIS: geografisch informatiesysteem
GWh: gigawattuur
HHI: Herfindahl-Hirschman-index
IRENA: International Renewable Energy Agency
kgoe: kilogram olie-equivalent
kV: kilovolt
kW: kilowatt
kWe: kilowatt elektrisch vermogen
kWh: kilowattuur
LAC: lokale adviescommissie bij het OCMW
LNG: Liquefied/liquid natural gas
MB: ministerieel besluit
MW: megawatt
MWe: megawatt elektrisch vermogen
NEKP: nationaal energie- en klimaatplan
NSZ: Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen
PHEV: Plug-in Hybrid Electric Vehicle
PJ: petajoule
PMV: ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
PV: fotovoltaïsch (EN: photovoltaic)
REG: rationeel energiegebruik
S-peil: indicator voor de energie-efficiëntie van de gebouwschil
SET: Europees strategisch plan voor energietechnologie
STEG: stoom- en gascentrale
STRES: strategische ecologiesteun
TWh: terawattuur
TO: toegewezen ontvangsten
VAK: vastleggingskrediet
VAPA: Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VRKv: geraamde vastleggingen op variabel krediet
VEA: Vlaams Energieagentschap
VEK: vereffeningskrediet
VRKo: geraamde betalingen op variabel krediet
VITO: Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek NV
VREG: Vlaamse Regulator voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
VTE: voltijds equivalent
WKK: warmte-krachtkoppeling

MANAGEMENTSAMENVATTING

Ik zet in op het Vlaams energiesysteem van de toekomst dat steunt op doorgedreven energie-efficiëntie en een energiemix waarin hernieuwbare energie een substantieel groter aandeel krijgt. Een aanzienlijke verbetering van de energie-efficiëntie en sterke verhoging van het aandeel hernieuwbare energie moet gecombineerd worden in een energiesysteem dat flexibel, competitief, koolstofarm en betrouwbaar is. Dat vergt nu reeds aanpassingen aan het hele energiesysteem, bij het energieaanbod, de energievraag, de infrastructuur, de markten, gedrag, enz. De energietransitie faciliteert een actievere rol voor de consument en biedt opportuniteiten voor bedrijven.

De energietransitie vergt een langetermijnvisie van een betrouwbare overheid. Hiervoor heb ik mijn schouders gezet onder het traject Stroomversnelling Vlaanderen. Voortbouwend op de resultaten van dit traject en op mijn initiatief heeft de Vlaamse Regering de Vlaamse Energievisie 2030-2050 goedgekeurd op 19 mei 2016, met 52 concrete actiepunten die verder worden uitgewerkt en geïmplementeerd. Begin 2017 is ook gestart met de uitwerking van een interfederaal energiepact.

De eerste prioriteit voor het Vlaamse energiebeleid in deze legislatuur blijft het inzetten op meer energie-efficiëntie. Verstandiger omgaan met energie heeft niet alleen een positieve impact op de energiefactuur, het helpt ook in het bereiken van de Europese klimaat- en energiedoelstellingen. De renovatie van woningen moet nog in een hogere versnelling voor gans Vlaanderen. Hiervoor werk ik onder andere aan een langetermijndoelstelling voor elke woning in Vlaanderen, de inzet van het renovatieadvies, de opwaardering van het EPC tot een EPC+, de uitbouw van een woningpas en vernieuwing van het financiële ondersteuningsinstrumentarium. Voor nieuwbouw ligt de focus vooral op de vereenvoudiging van de EPB-regelgeving en het sneller integreren van innovatie in de berekeningsmethodieken. Naast het inzetten op het verbeteren van de energie-efficiëntie van de gebouwen, leg ik ook de focus op de bedrijven met o.a. een actieplan voor energie-efficiëntere KMO's.

Daarnaast zet ik sterk in op hernieuwbare energie. Ik waak er ook over dat deze tweede pijler van mijn beleid, met daarin de noodzakelijke substantiële verhoging van het aandeel hernieuwbare energie, kostenefficiënt zal zijn. Het energieplan met onderliggende subdoelstellingen werd geactualiseerd teneinde de Vlaamse doelstelling te halen van 25.074 GWh hernieuwbare energie. Het zonneplan en het windplan zullen de realisatie van deze doelstelling mee haalbaar maken. Zonnenergie en meer ruimte voor windenergie zijn op dit moment cruciaal voor een hoger aandeel hernieuwbare energie. Het ondersteuningssysteem voor hernieuwbare energie wordt verder geoptimaliseerd. We introduceren ook investeringssteun voor kleine –en middelgrote windturbines. Het certificatenoverschot wordt verder aangepakt. Ook warmte speelt een belangrijke rol: een nieuw beleidskader voor warmtenetten is in uitbouw en het warmteplan geeft opportuniteiten aan om bij te dragen aan de subdoelstelling groene warmte. Periodieke calls ondersteunen de investeringen in groenewarmteproductie, biogasinjectie en restwarmterecuperatie.

De betrouwbaarheid en algemene betaalbaarheid van de elektriciteits- en gasvoorziening is een volgende essentiële pijler van het energiebeleid. In de toekomst wordt die energievoorziening niet alleen koolstofarmer, maar ook flexibeler omwille van het intermitterend karakter van de elektriciteitsopwekking met wind en zon. Flexibele en slimme toepassingen (via digitale meters en slimme netten) zijn daarom noodzakelijk. Dit vraagt ook een andere interne energiemarkt waar de betrouwbaarheid gegarandeerd blijft, met een goede dienstverlening en met betaalbare energiefacturen voor zowel de gezinnen als de bedrijven. De strijd tegen energiearmoede wordt onverminderd voortgezet via de uitvoering van het

Energiearmoedeprogramma. Daarnaast bewaken we de competitiviteit van de bedrijven voor wat betreft de energiekost.

Rode draad doorheen mijn beleid is dat participatie, co-creatie, communicatie en acties op het terrein meer dan noodzakelijk zijn. Betrokkenheid van stakeholders en ondersteuning door een slagkrachtige energieadministratie zorgt voor voldoende draagvlak. Ik zet ook in op maximale samenwerking zowel met mijn collega's binnen de Vlaamse Regering als interfederaal ten einde maximaal gebruik te maken van opportuniteiten zoals innovatie, digitalisering, activering van nieuwe energieberoepen en verduurzaming van de Vlaamse samenleving.

De uitdagingen voor het energiebeleid zijn groot en urgent. Samen met de Vlaamse energieadministratie, de Vlaamse overheid, andere overheden en alle burgers en bedrijven nemen we deze uitdaging uitermate ter harte!

Bart Tommelein, oktober 2017.

I. INLEIDING

Deze beleidsbrief schetst de voortgang van het lopende energiebeleid en het geplande energiebeleid in het komende politieke werkjaar.

De basisopties van het Regeerakkoord en van de Beleidsnota Energie 2014-2019 worden verder uitgewerkt, terwijl ook de resoluties en moties van het Vlaams Parlement een concrete invulling krijgen.

Ik volg de structuur van de beleidsnota, met inbegrip van de daarin opgenomen strategische en operationele doelstellingen.

Per operationele doelstelling wordt teruggekeken naar het afgelopen jaar van deze legislatuur, om vervolgens vooruit te blikken naar de beleidsinitiatieven die ik vooropstel voor het volgende jaar. Ook de regelgevingsagenda wordt hierop afgestemd. De omgevingsanalyse van mijn beleidsnota wordt geactualiseerd en aangevuld met belangrijke beleidseffecten.

Structuur van de beleidsbrief en begroting zijn conform de voorbereidende werkzamheden tot invoering van een prestatiebegroting binnen de Vlaamse overheid.

Deze beleidsbrief legt ook linken met de andere beleidsvelden met het oog op een geïntegreerde benadering van het energiebeleid.

II. UPDATE OMGEVINGSANALYSE EN KERNCIJFERS (INCL. OPVOLGING BELEIDSEFFECTEN EN -INDICATOREN)

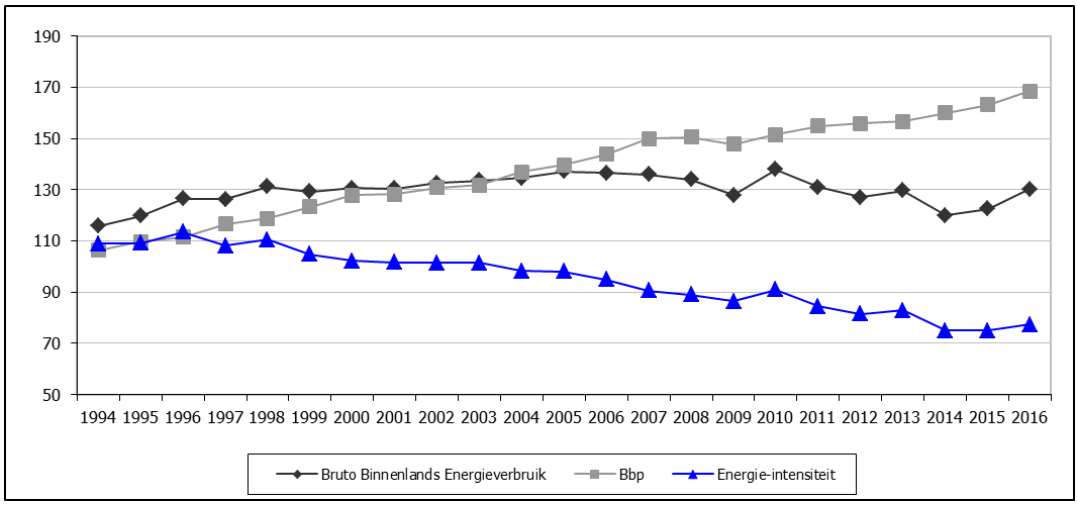
1. Energieverbruik, WKK en hernieuwbare energieproductie

Evolutie bruto binnenlands energieverbruik en energie-intensiteit

In 2016 bedroeg de energie-intensiteit[1] van de Vlaamse economie 159,8 kgoe per 1000 euro BBP, een toename met 3,0% ten opzichte van 2015. De sector met de hoogste energie-intensiteit in Vlaanderen is de transformatiesector: 815 kgoe/keur BBP in 2015. De industrie en de landbouw hebben ongeveer eenzelfde energie-intensiteit: 321 respectievelijk 347 kgoe/keur BBP, gevolgd door de tertiaire en transportsector (51 kgoe/keur BBP).

Tot 2014 was er een dalende trend van de energie-intensiteit waar te nemen. Deze dalende trend zette zich daarna nog niet verder door.

[1] Energie-intensiteit: bruto binnenlands energieverbruik (in kilogram olie-equivalent, kgoe) en ten opzichte van het bruto binnenlands product (in kettingeuro's met referentiejaar 2005).

Figuur 1: Evolutie van het bruto binnenlands energieverbruik, het bruto binnenlands product en de energie-intensiteit van de economie, index 1990 = 100 [Bron: VITO, DKB]

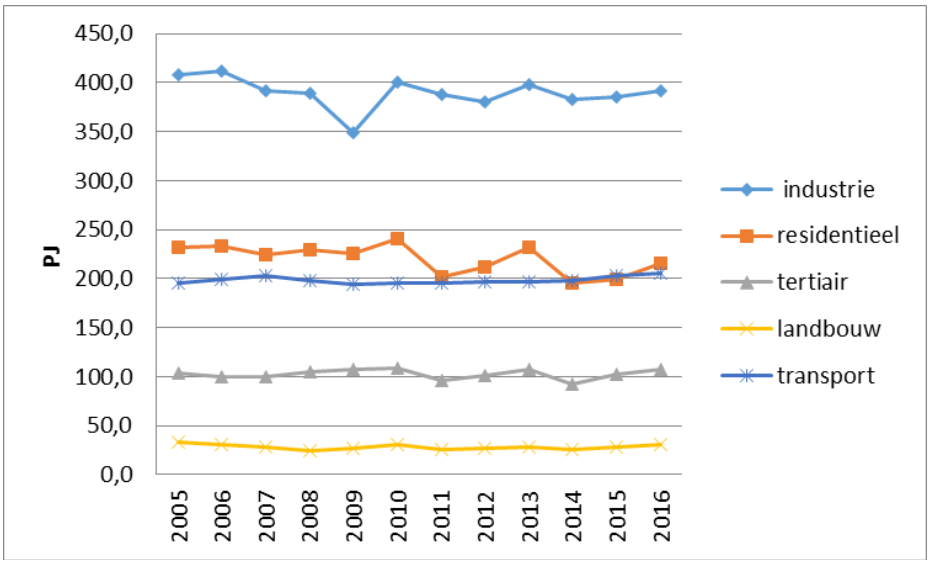
Het bruto binnenlands energieverbruik bedroeg in 2016 1.563,5 PJ, dit is een stijging met 6,3% ten opzichte van 2015. Het bruto binnenlands energieverbruik is de som van het energieverbruik in de transformatiesector (329,2 PJ), het niet-energetisch[2] finaal verbruik (279,4 PJ) en het energetisch finaal verbruik (954,9 PJ).

Het verbruik in de transformatiesector (raffinaderijen, cokesproductie en elektriciteitssector) is opmerkelijk toegenomen (met 24,3%), te wijten aan een stijging van het verbruik in de elektriciteitscentrales met 41,1%. Na de vele problemen in 2015, konden de nucleaire centrales in 2016 terug op volle kracht draaien en verdubbelden hun productie. De import van elektriciteit halveerde.

Het niet-energetische verbruik als grondstof, solvent of smeermiddel in de industrie – voornamelijk in de chemische industrie – is met 1,7% gedaald in 2016 ten opzichte van 2015.

[2] Het gebruik van energie als grondstof, smeermiddel of solvent.

Evolutie van het finaal energetisch energieverbruik

Figuur 2: Evolutie van het finaal energetisch energieverbruik [Bron: VITO]

Het energetisch verbruik in de industrie is met 2,0% toegenomen in 2016 ten opzichte van 2015. Met 393 PJ neemt de industrie een aandeel van 41% in het finaal energetisch verbruik in.

Na twee uitzonderlijk warme jaren, kwam het aantal graaddagen in 2016 (1949) terug op een normaal peil. Het energieverbruik in de huishoudens (216 PJ in 2016) nam dan ook toe sterk toe ten opzichte van 2015 (met 8,3%). Het verbruik lag in 2016 op hetzelfde niveau als in 2012, tevens een klimaatnormaal jaar. Het aandeel van de huishoudens in het energetisch finaal verbruik bedroeg in 2016 23%.
Door het verschil in graaddagen is het energieverbruik in de tertiaire sector eveneens toegenomen in 2016 ten opzichte van 2015 (+4,3%) maar in mindere mate dan in woningen omwille van het belangrijke aandeel elektriciteit in het tertiair energieverbruik. Het tertiair verbruik bedroeg in 2016 107 PJ, dit is een aandeel van 11% in het energetisch finaal verbruik.

Ook voor landbouw werd omwille van de graaddagen een toename ingeschat van 7,8%, al is dit voorlopig aangezien de data van het landbouwmonitoringnetwerk pas in het najaar van 2017 beschikbaar zullen zijn. Met 3% aandeel is deze sector de kleinste.

Het energieverbruik in de transportsector steeg met 1,2% in 2016 ten opzichte van 2015. Dit is een voorlopige inschatting die eind 2017 zal worden aangepast op basis van de berekeningen met het transportmodel van de VMM. De transportsector heeft ongeveer een even groot aandeel (22%) als de residentiële sector.

De richtlijn energie-efficiëntie legt de lidstaten van de EU op om tussen 2014 en 2020 een jaarlijkse besparing te realiseren die overeenkomt met 1,5% van de gemiddelde jaarlijkse energieverkopen aan eindverbruikers tussen 2010 en 2012. Mits voldoen aan een aantal voorwaarden mag deze doelstelling met 25% worden gereduceerd. Voor Vlaanderen komt de gereduceerde doelstelling neer op een gecumuleerde besparing tegen 2020 van 172 PJ. Er wordt naar gestreefd om de besparingsdoelstelling in te vullen met drie maatregelen:

Maatregel	Inschatting besparing 2014-2020 [PJ]
Nieuwe EBO's bedrijven	108
Premies netbeheerders	52
Kilometerheffing vrachtwagens	12
TOTALE BESPARING	**172**

Tabel 1: Inschatting besparing 2014-2020 [Bron: VAEE, 2017]

De besparingen van de EBO-bedrijven bedroegen in 2014 83% en in 2015 51% van de besparingen die voor 2014 en voor 2015 in rekening werden gebracht voor de invulling van de finale energiebesparingsdoelstelling van artikel 7 van de richtlijn energie-efficiëntie.

Evolutie van warmte-krachtkoppeling (WKK)

Eind 2016 bedroeg het totaal elektrisch en mechanisch vermogen aan WKK-installaties in Vlaanderen 2.245 MW, dit is een lichte daling ten opzichte van eind 2015 (2.264 MW). Sinds 2008 is het operationeel vermogen van WKK's met turbines stabiel gebleven. Het vermogen van WKK's met motoren nam ook in 2016 verder toe.

Alle WKK-installaties samen produceerden in 2016 11,4 TWh elektriciteit (19,1% van het bruto binnenlands elektriciteitsverbruik), een lichte toename ten opzichte van 2015 (11,1 TWh) die quasi volledig toe te schrijven is aan de toename van het aantal WKK-motoren. Niettegenstaande een afname van de warmteproductie met 1,2%, realiseerden de WKK-installaties in 2016 een primaire energiebesparing van 23,1%, een stijging ten opzichte van 2015 (22,2%).

Aardgas blijft met 62% de dominante brandstof voor WKK's in Vlaanderen. 8,9% van de elektriciteit/kracht geproduceerd in WKK-installaties gebeurde in 2016 op basis van hernieuwbare energiebronnen, een daling ten opzichte van 2015 (9,3%).

Evolutie hernieuwbare energieproductie

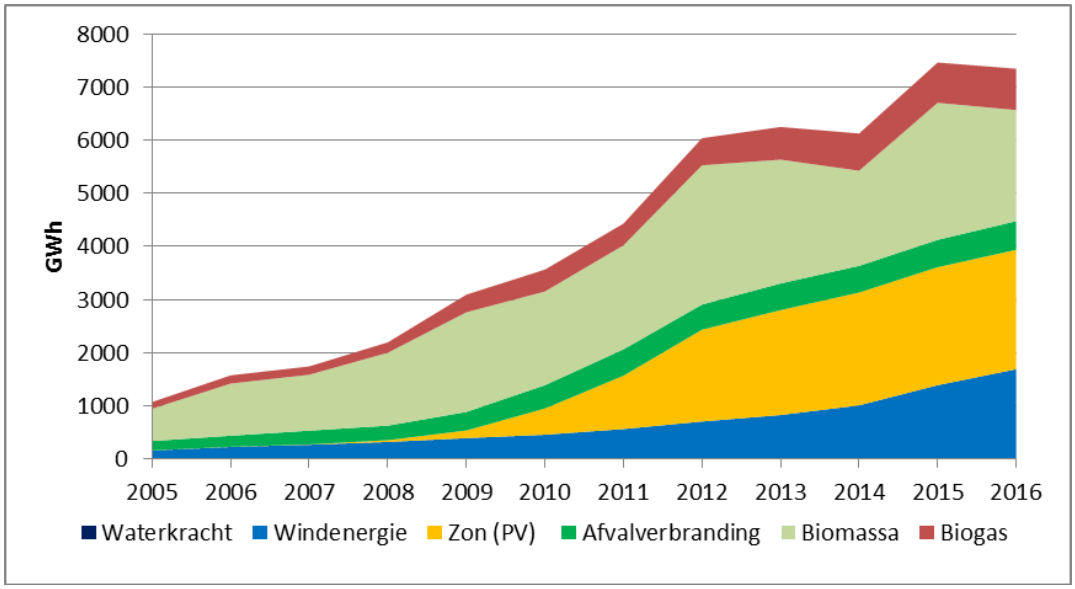
Het totaal aandeel hernieuwbare energie in het bruto finaal energieverbruik is gestegen van 6,0% in 2015 naar 6,4% in 2016.

In 2016 droeg groene warmte voor 44% bij tot de totale productie op basis van hernieuwbare energie, groene stroom voor 41% en hernieuwbare energie in transport voor 15%.

De stijging van het algemeen aandeel hernieuwbare energie is het gevolg van de hogere productie van groene warmte tot 7.812 GWh (+10%) en de stijging van het gebruik van hernieuwbare energie in het vervoer (+70%). In 2015 werd er minder biodiesel bijgemengd omwille van de tijdelijke schrapping van een artikel in de federale wetgeving. Sommige maatschappijen interpreteerden dit als het

ontbreken van een bijmengingsverplichting voor diesel. Ondertussen is dit gecorrigeerd en werd er 2016 terug bijgemengd volgens het verwachte niveau.

De productie van groene stroom is in 2016 met 1,6% gedaald, tot 7.344 GWh. Vooral de productie van groene stroom uit biomassa is met 486 GWh sterk afgenomen door de lagere productie van enkele biomassacentrales. De productie van windenergie is met 302 GWh sterk gestegen (+22%), tot 1.683 GWh. Ook de productie van zonne-energie (+1,2%)[3] en biogas (+2,5%) nam toe tot respectievelijk 2.246 en 777 GWh. Het aandeel groene stroom in het totale elektriciteitsverbruik bedroeg 12,3% in 2016.

Figuur 3: Evolutie van de bruto groenestroomproductie [Bron: VITO]

Uit de inventaris hernieuwbare energie blijkt dat Vlaanderen met het finaal verbruik van 28,1 PJ groene energie voor verwarming en koeling in 2016 een aandeel van 5,1% in het totale bruto eindverbruik voor verwarming en koeling heeft bereikt. In 2016 werd 94% van de groene energie voor warmtetoepassingen opgewekt door installaties op basis van biomassa. De overige 6% was afkomstig van warmtepompen, warmtepompboilers en zonneboilers. Hout is de belangrijkste biomassa voor warmtetoepassingen en genereerde in 2016 71% van het vermelde groene eindverbruik voor warmte.

Het aandeel hernieuwbare energie ten opzichte van het finale energieverbruik in het vervoer bedroeg 5,9% in 2016. Het verbruik van energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer wordt geschat op 11,7 PJ in 2016. Dit bestaat uit bioethanol in benzine en biodiesel (9,9 PJ) en de hernieuwbare fractie van de aangewende elektriciteit voor elektrische vormen van transport (1,8 PJ). Het verbruik van biobrandstoffen is met 70% gestegen, terwijl het groen elektriciteitsverbruik voor elektrisch vervoer met 9% is gestegen.

[3] Ter informatie 2015 was een zeer zonnig jaar volgens de officiële metingen.

2. Tendensen investeringen

Investeringen energie-infrastructuur

Er werden het voorbije jaar geen productievergunningen voor zeer grootschalige elektriciteitsproductie-eenheden (>25 MW) toegekend. Voor de investeringen in elektriciteitsproductie-eenheden op basis van hernieuwbare energie of WKK wordt verwezen naar hierboven. Een aantal belangrijke investeringen voor de versterking van de interconnectiecapaciteit zitten in de realisatiefase:

- het STEVIN-project, een hoogspanningslijn (380 kV) tussen Zomergem en Zeebrugge voor integratie van offshorewind;

- bouw van de interconnector NEMO (naar het VK);

- het BRABO-project (fase II), een hoogspanningslijn (380 kV) tussen Zandvliet-Lillo-Liefkenshoek;

- Alegro, deze verbinding met Duitsland zal een transmissiecapaciteit hebben van 1000 MW en zal gebruik maken van de gelijkstroomtechnologie

REG-investeringen residentiële sector

Het aantal uitbetaalde huishoudelijke premiedossiers voor de belangrijkste maatregelen uit het Energierenovatieprogramma 2020 steeg zeer sterk sedert de lancering van het Energierenovatieprogramma 2020 in 2006.

Huishoudelijke premies netbeheerders gelinkt aan het ERP2020	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016 (°)**
Dakisolatie	4.661	8.861	19.523	52.451	58.662	69.958	71.644	53.298	41.117	54.015	52.575
HR-glas ter vervanging van enkel glas	10.178	24.835	40.671	54.632	56.058	58.709	55.047	48.639	29.508 (*)	33.202 (*)	29.318
Condensatieketel	11.033	21.227	34.571	44.023	47.677	54.440	38.339	1.388	865	959	867
Muurisolatie	626	1.856	4.064	7.171	9.160	13.240	14.492	21.215	19.990 (**)	26.036 (**)	23.997

(°) 2016 voorlopige cijfers
(*) inclusief glasdossiers die in een combidossier opgenomen werden
(**) inclusief muurisolatiedossiers die in een combidossier opgenomen werden

Tabel 2: Evolutie toegekende premies van de netbeheerders gelinkt aan het ERP2020 [Bron VEA, netbeheerders]

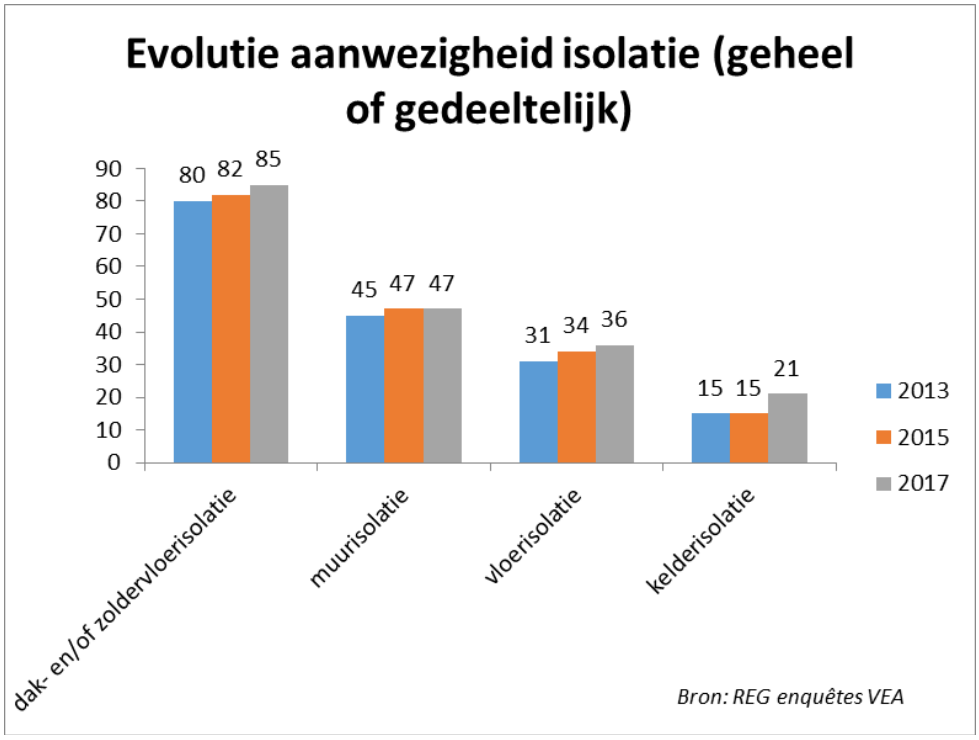
Sinds 2012 daalde het aantal toegekende premies, met uitzondering van die voor muurisolatie. 2015 vertoonde een positieve kentering ten opzichte van 2014. Deze positieve trend zette zich niet volledig door in 2016. Met uitzondering van de vervanging van enkel glas, liggen de premie-aantallen hoger dan in 2014, doch bereikten niet het niveau van 2015. De voorlopige cijfers voor het eerste semester van 2017 geven een verder dalende lijn aan van toegekende premies voor alle maatregelen. Het aantal premiedossiers voor binnenmuurisolatie, nieuwe premie sinds 2017, is voorlopig nog beperkt.

Huishoudelijke premiedossiers netbeheerders gelinkt aan het ERP2020	eerste semester 2017	eerste semester 2016	eerste semester 2015	eerste semester 2014
Dakisolatie	28.877	29.139	31.935	24.380
Spouwmuurisolatie	5.434	7.964	8.163	8.553
Buitenmuurisolatie	2.063	2.267	2.446	2.803
Binnenmuurisolatie	12	nvt	nvt	Nvt
HR-glas (ook vervanging dubbel glas!)	10.058	13.582	14.244	17.752
Condensatieketel	355	493	461	531

Tabel 3: Evolutie toegekende premies van de netbeheerders gelinkt aan het ERP2020, vergelijking eerste semester 2017 - eerste semester 2016 - eerste semester 2015 – eerste semester 2014 (voor wat glas- en muurisolatiedossiers betreft, zijn deze cijfers exclusief de combipremiedossiers) [Bron: VEA, netbeheerders]

Uit de laatste REG-enquête van juni 2017 bij 1020 Vlaamse huishoudens bleek opnieuw dat vele huishoudens energiebesparing wel belangrijk vinden (93% vindt dit belangrijk of heel belangrijk), maar dat dit zich lang niet altijd vertaalt in energiezuinig gedrag of energiezuinige investeringen. Slechts 6 op 10 Vlamingen bestempelt zichzelf als zuinig. De overige 40% gaat niet bijzonder zuinig om met energie of staat er zelfs helemaal niet bij stil.

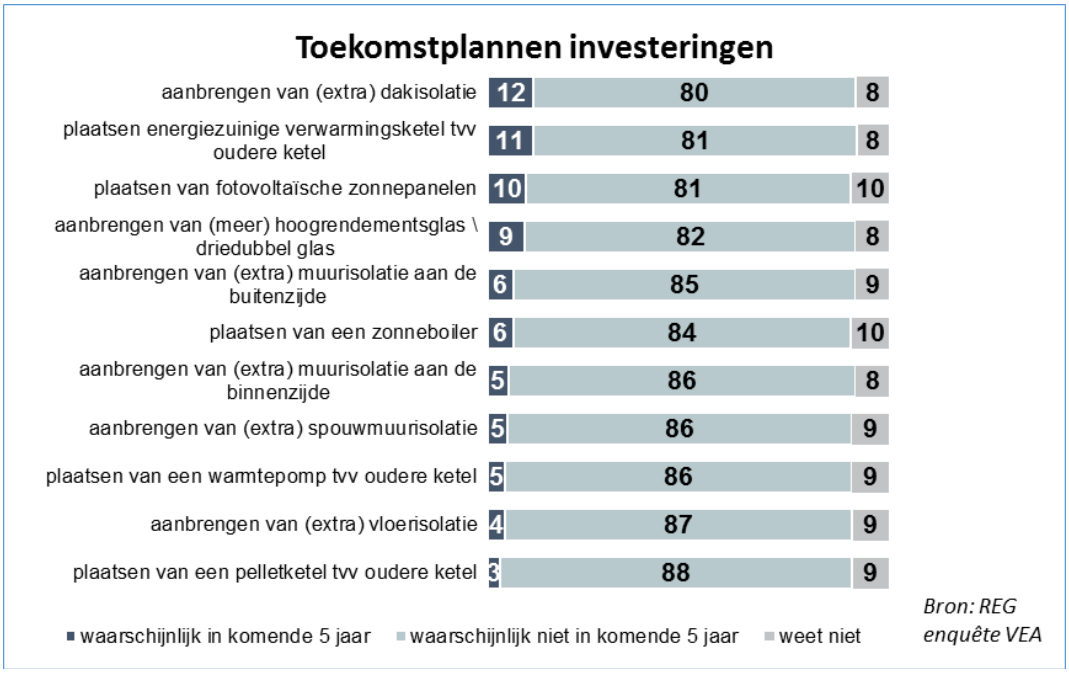
Onderstaande figuur geeft op basis van de resultaten van de laatste drie REG-enquêtes de evolutie op het vlak van de aanwezigheid van isolatie weer. Hieruit blijkt dat de isolatiegraad van de Vlaamse woningen verbetert. Een substantieel aantal woningen zal wel tegen 2020 meer dan waarschijnlijk niet voldoen aan de dakisolatienorm.

Figuur 4: Evolutie aanwezigheid isolatie [Bron: VEA]

Ook de aanwezigheid van enkel glas in woningen neemt quasi niet af (2013: 13%, 2015: 10%, 2017: 10%).

In de enquête wordt ook gepolst naar de toekomstplannen van de Vlamingen. Onderstaande figuur geeft aan dat de investeringsbereidheid het grootst is voor dakisolatie, ketelvervanging en PV-panelen.

Figuur 5: Toekomstplannen huishoudens [Bron: VEA]

REG-investeringen niet-residentiële sector

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gerealiseerde energiebesparing door het uitvoeren van investeringen in de bedrijven met een convenant/energiebeleidsovereenkomst.

(TJ besparing)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Niet-VER bedrijven								
auditconvenant	436,5	632,5	523,2	408,0	450,7	454,4	222,4	
benchmarkingconvenant	352,8	325,9	594,6	436,7	470,6	350,8	306,0	
energiebeleidsovereenkomst								369,2
totaal niet-VER	789,3	958,5	1117,8	844,7	921,3	805,2	528,4	
VER bedrijven								
benchmarkingconvenant	2555,8	1489,1	5875,3	5351,2	1101,6	3922,4	10565,0	
energiebeleidsovereenkomst								2285,0

Tabel 4: Besparingen door de bedrijven met een energiebeleidsovereenkomst, TJ finaal [Bron: Verificatiebureau]

Onderstaande tabellen geven een overzicht van het aantal uitbetaalde niet-huishoudelijke premiedossiers sinds 2011 voor de maatregelen waarvoor nu nog een premie wordt toegekend. Algemeen kan worden gesteld dat de positieve kentering die in 2015 werd ingezet, zich versterkt heeft doorgezet in 2016. Enkel de investeringen in warmtepompen vielen substantieel terug ten opzichte van 2015.

Niet-huishoudelijke premies netbeheerders	2011	2012	2013	2014	2015	2016 (°)
Dakisolatie	690	838	669	463	594	652
Vloer/kelderisolatie	4	67	111	87	108	116
Muurisolatie (spouw+buitenzijde)	201	204	167	167	195	206
Glas ter vervanging	900	714	638	377	398	440
Warmtepomp	39	40	70	67	46	38
Zonneboiler	38	68	177	104	77	85
Relighting	312	283	417	228	222	331
Steun na audit	72	35	25	66	37	51
Investeringssteun	17	8	14	18	6	5

(°) 2016 voorlopige cijfers

Tabel 5: Evolutie toegekende niet-huishoudelijke premies van de netbeheerders [Bron: VEA, netbeheerders]

De voorlopige cijfers voor het eerste semester van 2017 vertonen een terugval ten opzichte van het eerste semester van 2016 voor alle maatregelen en ten opzichte van het eerste semester van 2015 en 2014 voor de meeste maatregelen.

Niet-huishoudelijke premiedossiers netbeheerders	eerste semester 2017	eerste semester 2016	eerste semester 2015	eerste semester 2014
Dakisolatie	310	372	315	293
Spouwmuurisolatie	23	40	41	38
Buitenmuurisolatie	65	78	64	58
Binnenmuurisolatie	0	nvt	nvt	nvt
Glas	173	261	198	224
Vloer/kelderisolatie	46	73	65	49
Zonneboiler	18	45	40	61
Warmtepomp	14	23	26	40
Relighting	127	167	104	117
REG-steun na audit/studie	7	33	20	44
Investeringssteun	5	5	3	8

Tabel 6: Evolutie toegekende niet-huishoudelijke premies van de netbeheerders, vergelijking eerste semester 2017 - eerste semester 2016 - eerste semester 2015 – eerste semester 2014 [Bron: VEA, netbeheerders]

Kerncijfers 'clean power for transport'

De verkoop van milieuvriendelijke voertuigen zit nog steeds in de lift. De aantallen blijven gestadig stijgen. Vooral de plug-in-hybrides doen het goed; bij de zero-emissie en CNG-voertuigen is de stijging wat meer lineair geworden.

De evolutie van het volledige Vlaamse wagenpark eind juni 2017 ten opzichte van eind 2016: Terwijl het aandeel diesel blijft zakken (-1,5%) en het aandeel benzine stijgt (+1,3%), maken de cijfers duidelijk dat bij de milieuvriendelijke voertuigen vooral het aandeel plug-in hybride benzine en diesel relatief sterk gestegen is. Het bedraagt nu 0,4%

			EIND 2016				MIDDEN 2017				
			BEDRIJF	PARTICULIER	TOTAAL	%	BEDRIJF	PARTICULIER	TOTAAL	%	GROEI
Petrol			132447	1.219.763	1.352.210	39,71%	144.074	1.266.601	1.410.675	40,98%	1,27%
Diesel			598187	1.398.287	1.996.474	58,63%	603.962	1.361.344	1.965.306	57,09%	-1,54%
Hybride petrol	Plug in	Range extender	795	145	940	0,03%	1.323	229	1.552	0,05%	0,02%
		No Range extender	6545	522	7.067	0,21%	9.972	798	10.770	0,31%	0,11%
	No plug-in		10129	12.281	22.410	0,66%	11.067	14.925	25.992	0,76%	0,10%
Total Hybrid Petrol			17469	12.948	30.417	0,89%	22.362	15.952	38.314	1,11%	0,22%
Hybrid Diesel	Plug in		565	44	609	0,02%	880	69	949	0,03%	0,01%
	No plug-in		1462	260	1.722	0,05%	1.382	305	1.687	0,05%	0,00%
Total Hybrid Diesel			2027	304	2.331	0,07%	2.262	374	2.636	0,08%	0,01%
Electric	Electric		2736	996	3.732	0,11%	3.340	1.295	4.635	0,13%	0,03%
	Fuel cell		0		0	0,00%	1	0	1	0,00%	0,00%
Total Electric			2736	996	3.732	0,11%	3.341	1.295	4.636	0,13%	0,03%
CNG			1961	1.766	3.727	0,11%	2.484	2.499	4.983	0,14%	0,04%
LPG			984	8.989	9.973	0,29%	935	8.692	9.627	0,28%	-0,01%
Unknown			407	6.020	6.427	0,19%	405	6.021	6.426	0,19%	0,00%
Total			**756218**	**2.649.073**	**3.405.291**	**100,0%**	**779.825**	**2.662.778**	**3.442.603**	100%	

Tabel 7: Evolutie van het Vlaamse wagenpark per brandstof en eigenaar [Bron: Febiac]

Een vergelijking van de verkoop in de eerste helft van 2017 ten opzichte van het jaar 2016: De aandelen zero-emissie en CNG blijven schommelen rond de 0,5% à 0,6%. De echte doorbraak is nog geen feit. Bij de plug-in-hybrides is er nog een duidelijke stijging in het aandeel bij verkoop van 1,8% naar 2,5%.

			2016				2017 (zes maand)				
			BEDRIJF	**PARTICULIER**	**TOTAAL**	**%**	**BEDRIJF**	**PARTICULIER**	**TOTAAL**	**%**	**GROEI**
Benzine			39.284	99.190	138.474	44,6%	25.873	64.482	90.355	48,1%	3,5%
Diesel			126.500	29.914	156.414	50,4%	70.075	16.887	86.962	46,3%	-4,1%
Hybride benzine	Plug in	Range extender	263	11	274	0,1%	115	6	121	0,1%	0,0%
		No Range extender	4.682	250	4.932	1,6%	3.857	220	4.077	2,2%	0,6%
	No plug-in		3.389	2.619	6.008	1,9%	2.227	1.432	3.659	1,9%	0,0%
Totaal Hybride Benzine			8.334	2.880	11.214	3,6%	6.199	1.658	7.857	4,2%	0,6%
Hybride Diesel	Plug in		378	6	384	0,1%	338	12	350	0,2%	0,1%
	No plug-in		210	11	221	0,1%	50	3	53	0,0%	-0,1%
Totaal Hybride Diesel			588	17	605	0,2%	388	15	403	0,2%	0,0%
Electrisch	Electric		974	554	1.528	0,5%	786	273	1.059	0,6%	0,1%
	Brandstofcel		1		1	0,0%	0	0	0	0,0%	0,0%
Totaal Electrisch			975	554	1.529	0,5%	786	273	1.059	0,6%	0,1%
CNG			1.062	945	2007	0,6%	498	464	962	0,5%	-0,1%
LPG			24	79	103	0,0%	14	76	90	0,0%	0,0%
Totaal			176.767	**133.579**	**310.346**	**100,0%**	103.833	**83.855**	**187.688**	**100,0%**	0,0%

Tabel 8: Evolutie van de inschrijvingen van nieuwe wagens in Vlaanderen per brandstof en eigenaar [Bron: Febiac]

Groene stroom

Op 4 december 2015 heeft Vlaanderen met de andere gewesten en de federale overheid een samenwerkingsakkoord afgesloten in het kader van de intrabelgische burden sharing. Hierin is opgenomen dat Vlaanderen een doelstelling heeft van 2,156 Mtep of 25.074 GWh hernieuwbare energie tegen 2020.

Om deze doelstelling te halen heeft de Vlaamse Regering op 6 oktober 2017 nieuwe subdoelstellingen vastgelegd. De Vlaamse Regering besliste om 100% van de Vlaamse doelstelling hernieuwbare energie te behalen. Hiervoor wordt uitvoering gegeven aan het zonneplan, windkracht2020-plan en het warmteplan. Voorlopig werd 1.418 GWh nog niet toegewezen aan een specifieke technologie. Voor groene stroom worden in tabel 9 de subdoelstellingen weergegeven.

GWh	**Inventaris 2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Groene stroom	**7.344**	**7.932**	**8.649**	**9.502**	**10.518**
Zon	2.246	2.389	2.655	3.035	3.544*
Wind (onshore)	1.683	2.020	2.356	2.693	3.030*
Waterkracht	9	9	9	9	9
Biomassa	2.335	2.432	2.532	2.532	2.702*
Restafval	295	295	295	322	322
Biogas	777	788	803	912	912

Tabel 9: Productie groene stroom en subdoelstellingen per hernieuwbare energiebron
* Uiteindelijke productie afhankelijk van het aantal effectief gepresteerde draaiuren van de bijkomende installaties in 2020.

Uit de cijfers van 2016 blijkt dat er 7.344 GWh groene stroom werd geproduceerd. Om de subdoelstelling van 10.518 GWh te halen, moet de productie van groene stroom met 43% toenemen. Hiervoor wordt er vooral ingezet op wind- en zonne-energie via het Windkracht 2020-plan en het Zonneplan. Verder zorgen een aantal bijkomende installaties op biogas en één op biomassa nog voor een verdere groei. Er is ook een lichte toename voor de productie van groene stroom uit restafval door een nieuw project ter vervanging van een bestaande installatie. In 2020 wordt ook een maximale productie van de centrale Max Green verondersteld.

Groene warmte

Ook voor groene warmte werden er door de Vlaamse Regering subdoelstellingen per hernieuwbare energiebron vastgelegd.

		Subdoelstelling Warmteplan			
GWh	Inventaris 2016	2017	2018	2019	2020
Groene Warmte	**7.812**	**8.108**	**8.473**	**8.775**	**9.197**
Biomassa overig	3.387	3.696	3.975	4.059	4.327
Biomassa huishoudens	3.949	3.850*	3.850*	3.850*	3.850*
Zonneboiler	167	186	207	227	246 **
Warmtepompen	308	376	441	532	610 **
Diepe geothermie	0			107	164

*: genormaliseerd adhv graaddagen

**Uiteindelijke productie afhankelijk van het aantal effectief gepresteerde draaiuren van de bijkomende installaties in 2020.

Tabel 10: Productie groene warmte en de subdoelstellingen per hernieuwbare energiebron

In 2016 werd er 7.812 GWh groene warmte opgewekt. Voor 2020 bedraagt de subdoelstelling voor groene warmte 9.197 GWh. Hiervoor is een bijkomende productie van groene warmte nodig uit biomassa bij niet-huishoudens (+940 GWh), zonneboilers (+79 GWh), warmtepompen (+302 GWh) en diepe geothermie (+164 GWh). Prognoses geven aan dat er nog een kloof overbrugd moet worden voor groene warmte uit biomassa en warmtepompen. Op 2 juni 2017 werd er door de Vlaamse Regering een Warmteplan 2020 goedgekeurd, waarin bijkomende maatregelen worden uitgewerkt om de productie van groene warmte verder te ontwikkelen.

3. Kerncijfers sociaal energiebeleid

De realiteit van energiearmoede

In Vlaanderen besteden één op de tien of ruim 250.000 gezinnen meer dan 10 procent van hun inkomen aan verwarming en elektriciteit (in België 1 op 7).[4] Deze 'energiearmoede' houdt voornamelijk verband met een generiek armoederisico. In de Armoedemonitor 2016 geeft aan dat 11,1% van de Vlamingen (700.000) leven onder de armoederisicodrempel (60% mediaan inkomen).

Verder is voor het ontstaan en het bestendigen van energiearmoede ook van belang hoeveel energie er verbruikt wordt en tegen welke prijs. Naast het verbruik en de energieprijs hebben ook de kwaliteit van de woningen en van de huishoudtoestellen een impact op het ontstaan van energiearmoede. Volgens het Grote Woononderzoek 2013 zijn maar liefst 1 miljoen Vlaams woningen van ontoereikende kwaliteit, waarvan voor 350.000 structurele ingrepen zijn vereist. Woningen van 'structureel ontoereikende kwaliteit' komen dubbel zo veel voor op de huurmarkt (21% in de private huur, 24% in de sociale huur) dan op de eigendomsmarkt (10%). Gezinnen met een zwak socio-economisch profiel zijn sterk oververtegenwoordigd in dit marktsegment dat nauwelijks gerenoveerd wordt en energetisch erg zwak scoort. Daarnaast zijn ook de huishoudtoestellen bij kwetsbare gezinnen vaak verouderd en energieverslindend.

Aantal klanten van de distributienetbeheerder

Nadat de commerciële energieleverancier het leveringscontract met een klant heeft opgezegd wegens wanbetaling, is het de netbeheerder die deze klanten zoals wettelijk bepaald verder belevert in zijn rol van sociale leverancier. In 2016 steeg het aantal gezinnen dat klant was bij de distributienetbeheerder licht. In totaal was 2,97% van de gezinnen elektriciteit (81.784) en 3,25% van de gezinnen aardgas (59.342) klant van de distributienetbeheerder. Deze cijfers mogen niet zomaar opgeteld worden omdat gezinnen ook voor beide klant bij de netbeheerder kunnen zijn. Dat is een stijging van 2,88% voor elektriciteit en van 2,11% voor aardgas. Vooral het aantal klanten dat terugkeert naar de

[4] Bron: Huishoudbudgetonderzoek 2010, FOD Economie.

commerciële markt neemt fors af, tot 11.761 voor elektriciteit (een daling met 20,8%) en tot 8.671 voor aardgas (hetzij een daling met 21,3%).

Budgetmeters

Gezinnen die ook bij de distributienetbeheerder schulden opbouwen, krijgen een budgetmeter. Dit wijst op een structurele betalingsproblematiek. Het aantal actieve budgetmeters bleef ongeveer gelijk, met voor elektriciteit 40.768 en voor aardgas 27.830 (een stijging van respectievelijk 0,4% en 0,3% t.o.v. 2015). Ook het aantal gezinnen met een naakte budgetmeter (waarvan de stroombegrenzerfunctie is uitgeschakeld en die enkel werkt mét krediet op de budgetmeterkaart) bleef ongeveer gelijk op 10.749. Ongeveer 1/4e van de actieve budgetmeters werkte dus als zo danig.

Afsluitingen

Vooraleer de netbeheerder een toegangspunt mag afsluiten wegens wanbetaling, moet hij het dossier voorleggen aan de lokale adviescommissie (LAC) van de gemeente. In deze commissie zitten mensen van het OCMW en afgevaardigden van Eandis of Infrax. De betrokken afnemer wordt ook telkens uitgenodigd voor de vergadering. In 2016 waren er 1.184 afsluitingen voor elektriciteit en 1.567 afsluitingen voor aardgas (respectievelijk 6% stijging voor elektriciteit en 6% daling voor aardgas t.o.v. 2015).

4. Kerncijfers dienstverlening en concurrentiële prijszetting van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt

Dienstverlening leveranciers

De tevredenheid over de elektriciteits- en aardgasleverancier blijft erg hoog, zoals blijkt uit de jaarlijkse enquêtes van de VREG bij 1.000 gezinnen en bedrijven. 92% van de gezinnen is het eens met de stelling "ik ben in het algemeen tevreden over mijn huidige elektriciteitsleverancier". De algemene tevredenheid van bedrijven over de elektriciteitsleverancier (87%) en over de aardgasleverancier (86%) is ook hoog.

Leverancierswissels en switchgraad

20,06% van de gezinnen en bedrijven in Vlaanderen wisselde in 2016 van elektriciteitsleverancier, het hoogste switchpercentage ooit. In absolute aantallen gaat het over 674.643 klanten (gezinnen en kleine bedrijven) in 2016 tegenover 513.525 in 2015. Opmerkelijk in 2016 is de sterk verhoogde wisseldynamiek bij de gezinnen. De hoge wisseldynamiek bij de kleine bedrijven zette zich onvervaard verder in 2016 en sluit met 24,46% aan bij - en overtreft zelfs – het niveau van 2015 (24,30%). Kleine bedrijven veranderen meer van elektriciteitsleverancier dan gezinnen, een evolutie die we sinds 2013 waarnemen, maar door de inhaalbeweging van de gezinnen wordt de kloof wel aanzienlijk kleiner.

Zoals de voorbije jaren wisselden gezinnen en bedrijven nog meer van aardgasleverancier, maar de evolutie voor aardgas verloopt doorheen het jaar gelijk aan die van elektriciteit. Het totaalpercentage voor 2016 bedraagt 22,64% en is, net als bij elektriciteit, aanzienlijk hoger dan het wisselniveau in de jaren 2012 (18,89%), 2013 (18,69%) en 2015 (17,70%). In absolute aantallen gaat het over 475.025 klanten (gezinnen en kleine bedrijven) tegenover 363.509 in 2015. 21,72% van de gezinnen wisselde van aardgasleverancier, een gelijkaardige stijging t.o.v. van 2015 (15,81%) als bij elektriciteit. De kleine bedrijven waren met

een percentage van 28,11% nog altijd uitzonderlijk actief, maar konden het record van 2015 (29,30%) net niet evenaren.

Concurrentie leveranciers

De Herfindahl-Hirschman-index (HHI) is een vaakst gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. In dit geval is de berekening gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders. Door het recordniveau van de switchgraad zet de positieve, dalende evolutie in de concentratiegraad zich verder in 2016. De concentratieindex HHI daalt zelfs in sterkere mate dan in 2014 en 2015. Hoewel de indexen ook eind 2016 nog hoger liggen dan 2.000 en dus nog niet volledig op het niveau zijn dat aanzien wordt als een volledig concurrentiële markt, betekent 2016 wel opnieuw een significante verbetering (2.344 in 2016 t.o.v. 2.487 in 2015). De marktsegmenten van de professionele elektriciteitsafnemers boekten een grote vooruitgang op dit vlak in 2016. Op de aardgasmarkt is ook een verdere verbetering merkbaar van de evolutie van de concentratie-index (2.114 in 2016 t.o.v. 2.201 in 2015). De HHI daalde iets minder sterk dan in 2015 maar nadert wel de streefwaarde van 2.000. Ook in 2016 boekte de markt van de jaarlijks gelezen professionele klanten het meeste vooruitgang en heeft de markt van de jaarlijks gelezen huishoudelijke klanten de laagste HHI, terwijl de HHIs voor de professionele klanten die automatisch of maandelijks gelezen worden licht stegen.

Kosten elektriciteits- en gasverbruik

De gewogen gemiddelde prijs van de elektriciteitscontracten was in december 2016 voor alle afnemers hoger dan in december 2015:

- gezin met een doorsnee verbruik: 976 euro tegenover 807 euro;
- klein bedrijf: 11.459 euro tegenover 10.166 euro.

De gewogen gemiddelde prijs van de aardgascontracten lag eind 2016 voor alle afnemers lager dan eind 2015:

- gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik: 1.113 euro tegenover 1.202 euro;
- klein bedrijf: 4.297 euro tegenover 4.578 euro.

Op basis van de cijfers uit de VREG Markmonitor 2016, die in november 2016 werd gepubliceerd, kon een gezin op 1 september 2016 gemiddeld 249 euro besparen door te kiezen voor het goedkoopste elektriciteits- en aardgascontract (94 euro voor elektriciteit en 155 euro voor aardgas; goedkoopste t.o.v. het gemiddelde elektriciteits- of aardgascontract). Voor een KMO was dit 1.418 euro (726 euro voor elektriciteit en 692 euro voor aardgas).

De totale jaarlijkse kosten die door de energieleveranciers aan hun eindafnemers wordt aangerekend, kan worden uitgesplitst in verschillende prijsonderdelen.

Hieronder het aandeel van elke component in de totale elektriciteitsfactuur eind 2016 voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (met evolutie ten opzichte van december 2015):

- Energiekost (o.a. energiecomponent en de jaarlijkse vergoeding): 30,73% (-5,32%);
- Distributie: 36,44% (+31,90%)
- Transmissie: 5,43% (-0,98%)
- Heffingen: 12,02% (+494,51%)

- BTW: 15,39% (+2,05%).

De evolutie van het onderdeel 'Distributie' is te verklaren door de toename van het gewogen gemiddelde distributienettarief in januari 2016 (onder meer n.a.v. de doorrekening van een voorschot van 20% m.b.t. de historische saldi over de exploitatiejaren 2010-2014) en hoofdzakelijk door het afschaffen van de toekenning van de gratis elektriciteit sinds 1 januari 2016. Deze werd bij 'Distributie' in mindering gebracht omdat de kosten van deze maatregel in de distributienettarieven zaten. De VREG heeft reeds laten optekenen dan ze een daling verwachten per 1 januari 2018. Het gewogen gemiddelde transmissienettarief wijzigde in maart 2016. De zeer forse stijging van 'Heffingen' is hoofdzakelijk te verklaren door de wijziging van de heffing Bijdrage Energiefonds sinds maart 2016, hoewel ook de overige heffingen toenamen, in januari 2016. Dit laatste zal per 1 januari 2018 aangepast worden.

In de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik is eind 2016 volgende verdeling te zien (met aanduiding van het verschil ten opzichte van eind 2015):

- Energiekost (o.a. energiecomponent en de jaarlijkse vergoeding): 52,11% (daling met 8,70%);
- Distributie: 24,17% (-5,76%)
- Transport: 3,18% (+3,40%)
- Heffingen: 3,42% (-8,96%)
- BTW: 17,12% (-7,20%).

De evolutie van het onderdeel 'Distributie' is te verklaren door de afname van het gewogen gemiddelde distributienettarief in januari 2016.

Kennis Vlaamse burgers en bedrijven over de werking en opportuniteiten van de Vlaamse energiemarkt

Uit de enquête in 2016 uitgevoerd in opdracht van de VREG bleek dat 75% van de ondervraagde gezinnen zich goed geïnformeerd voelt, voor 24% is dit onvoldoende het geval. Gezinnen die zowel elektriciteit als aardgas afnemen (78%), online actieve profielen (81%), zonnepaneeleigenaars (85%) en gezinnen die energiekost onbelangrijk vinden in hun gezinsbudget (88%) voelen zich significant vaker wel geïnformeerd. Gezinnen die problemen hebben om hun woning te verwarmen (44%), voelen zich vaker onvoldoende geïnformeerd. 60% van de respondenten ervaart de vrijmaking als positief, lager dan in de vier voorgaande jaren. 30% van de gezinnen vindt ronduit dat de vrijmaking geen positief effect heeft op hen. Nog eens 9% weet niet wat het effect van de vrijmaking op hen is.

86% van de respondenten vindt dat hun bedrijf op de hoogte is van de energiemarkt, wat ongeveer evenveel is als vorig jaar maar veel meer dan gemiddeld in de afgelopen 7 jaren. Bedrijven die over het algemeen minder tevreden waren over hun leverancier (42%) of er neutraal tegenover stonden (32%) voelden zich opvallend vaker minder goed geïnformeerd. Ondanks recente prijsstijgingen voor elektriciteit, blijft een grote meerderheid van 83% van de bedrijven overtuigd van het positieve effect van de vrijmaking. Slechts 13% van de respondenten denkt niet dat de vrijmaking een goede zaak is voor hun bedrijf, terwijl 4% niet weet of het hen positief of negatief beïnvloed.

5. Kerncijfers betrouwbaarheid elektriciteits- en aardgasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven

Betrouwbaarheid van het net

Een distributienetgebruiker op het Vlaamse distributienet had in 2016 gemiddeld 20 minuten en 11 seconden geen elektriciteit als gevolg van incidenten. Dit is een status quo tegenover 2015. De frequentie van de onderbrekingen is 0,4. Een Vlaamse klant wordt gemiddeld eens in de 2,5 jaar door een ongeplande stroomonderbreking getroffen.

Belangrijkste oorzaken van onbeschikbaarheid zijn:

- defecten op kabels
- kabelbreuken veroorzaakt door derden (bijvoorbeeld aannemers)

De kwaliteit van het elektriciteitsdistributienet en het plaatselijk vervoernet ligt in Vlaanderen op een vergelijkbaar hoog niveau in vergelijking met de ons omringende landen.

De Vlaamse aardgasdistributienetbeheerders hebben in 2016 het hoge technische kwaliteitsniveau wat betreft de beschikbaarheid, de samenstelling en de druk van het verdeelde aardgas gehandhaafd.

De onbeschikbaarheid is vooral te wijten aan werken aan de gasmeter of aan de dienstleiding volgens de planning van de aardgasdistributienetbeheerder. Deze noodzakelijke onbeschikbaarheid heeft normaal geen al te grote impact op het gebruikerscomfort. De werken worden op voorhand aangekondigd en/of gebeuren in overleg met de eindafnemers.

De theoretisch gemiddelde onbeschikbaarheid per afnemer in 2016 was 4 min. 31 sec (4 min. 4 sec in 2015). De onbeschikbaarheid ligt in lijn met de cijfers uit het buitenland.

Aansluitingsgraad en aansluitbaarheidsgraad aardgasdistributienet

De aansluitbaarheidsgraad op het aardgasnet in Vlaanderen is hoog en stijgt nog steeds licht. Ook de aansluitingsgraad gaat nog steeds in stijgende lijn.

Alle DNB	Alle gebieden (woon- en niet-woongebieden)		Ontsloten gebieden	woongebieden excl. land.	Woongebieden incl. land.
	Aansluitbaarheidsgraad	Aansluitingsgraad	Aansluitingsgraad	Aansluitbaarheidsgraad	Aansluitbaarheidsgraad
1/1/2011	90,1%	58,1%	64,4%	96,3%	94,7%
1/1/2012	91,1%	59,6%	65,4%	97,1%	95,7%
1/1/2013	91,4%	60,4%	66,1%	97,3%	96,1%
1/1/2014	91,9%	61,4%	66,8%	97,5%	96,5%
1/1/2015	92,0%	62,1%	67,4%	97,5%	96,6%
1/1/2016	92,2%	62,8%	68,1%	97,6%	96,7%
1/1/2017	92,2%	63,5%	68,9%	97,6%	96,8%

Tabel 11: Aansluitingsgraad en aansluitbaarheidsgraad aardgasdistributienet [Bron: VREG]

III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN VAN HET ENERGIEBELEID

1. Strategische langetermijndoelstellingen en -transities 2030-2050

1.1. Traject 'Stroomversnelling': Uitwerken van een energievisie en een energiepact ten einde te zorgen voor een energietransitie.

Stand van zaken 2017

De energietransitie vergt een langetermijnvisie van een betrouwbare overheid, en vormt een uitdaging voor Vlaanderen, met zijn energie-intensieve industrie en de bestaande gebouweninfrastructuur en ruimtelijke ordening (bevolkingsdichtheid, logistieke draaischijf, ….). De transitie naar een koolstofarm, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem kan maar succesvol zijnals er gericht en kostenbewust geïnvesteerd wordt in o.a. energie- en gebouweninfrastructuur, slimme oplossingen worden gevonden voor de diverse uitdagingen, alle betrokkenen samenwerken en het draagvlak voor de transitie behouden blijft.

Hiervoor heb ik mijn schouders gezet onder het traject Stroomversnelling Vlaanderen. De krijtlijnen voor dit traject zijn vastgelegd in het regeerakkoord van de Vlaamse Regering, de resolutie van het Vlaams Parlement van 10 juni 2015, de conceptnota met het traject voor een energievisie en energiepact van 19 februari 2016 en de visienota Vlaanderen 2050 van 25 maart 2016. De Vlaamse Regering heeft op 19 mei 2017 de Vlaamse Energievisie goedgekeurd. De vier concrete doelstellingen (prioriteiten) zijn:

- Een sterk verbeterde energie-efficiëntie realiseren.
- Meer hernieuwbare energieproductie.
- Een flexibel energiesysteem bewerkstelligen.
- Ontwikkelen van een doordachte innovatiestrategie

De Energievisie bepaalt hoe het verder moet met het energiebeleid na 2020. Deze visie is het resultaat van één jaar samenwerking met meer dan 40 stakeholders - uit de industrie, de academische wereld, sociale partners en verscheidene sectorfederaties - en de burgers. Ze is dus zeer breed gedragen. De Energievisie gaat verder op de ingeslagen weg, maar drijft de doelstellingen wel op. De richting die Vlaanderen uitgaat is duidelijk. Na 2020 zijn bijkomende inspanningen nodig voor de energieomslag. Iedereen is het erover eens dat de fase van vrijblijvendheid voorbij is. Bij de visietekst horen ook 53 concrete actiepunten. Met de energieomslag wil Vlaanderen bijdrage aan de energietransitie en aan de Europese ambitie om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2050 terugdringen met 80 tot 95 procent.

Verder wil ik de totaalkost van de energietransitie zoveel mogelijk beperken dit zowel voor burgers (de factuur) als bedrijven (de kosten) . Dat kan door alle kansen te geven aan nieuwe technologieën, met uitsluitend doordachte ondersteuning: enkel zo lang en zo veel als nodig en nuttig..

Het kerntakendebat binnen de distributienetsector moet gevoerd worden: nagaan welke gereguleerde taken via een natuurlijk monopolie worden uitgevoerd, welke diensten kunnen aangeboden worden aan haar aandeelhouders, welke taken niet door de intercommunale uitgevoerd kunnen worden maar exclusief aan de private sector worden overgelaten. Het kan geenszins de bedoeling zijn dat er nieuwe taken of diensten zonder grondige afweging aan de distributienetbeheerders worden opgelegd. De bestaande niet-gereguleerde diensten die door de intercommunales worden aangeboden, zullen we evalueren. Daarnaast zullen ook de geregu-

leerde taken geëvalueerd worden. Verder zal er steeds een grondige afweging gebeuren bij het opleggen van nieuwe taken en/of diensten.

De gehele transitieruimte wordt via de website 'stroomversnelling.vlaanderen' op de hoogte gehouden van de werkzaamheden van de werkgroepen en het burgerpanel.

De Energievisie werd ingeschreven in het stappenplan voor het energietransitietraject in het kader van het project Visie 2050 van de Vlaamse Regering. De nota 'Visie 2050: een langetermijnstrategie voor Vlaanderen' van de Vlaamse Regering van 25 maart 2016 maakt van de energietransitie één van de zeven prioritaire transitiegebieden die onze samenleving nodig heeft. De startnota voor dit energietransitietraject werd op 30 juni 2017 goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

De breed gedragen Vlaamse Energievisie vormt ook de basis voor de onderhandelingen over het interfederaal energiepact. De vier betrokken energieministers hebben in april 2017 opdracht gegeven aan ENOVER om een eerste ontwerp van nationale langetermijnenergievisie uit te werken met daarin opties en aanbevelingen op basis van de uitgebreide stakeholdersconsultatie van mei-juni 2017. Na het verwerken van resultaten van de burgerconsultatie, die loopt in oktober-november 2017, zal dit energiepact ter goedkeuring worden voorgelegd binnen de verschillende regeringen met het oog op een finale goedkeuring tegen eind dit jaar.

Op 31 maart 2017 heeft de Vlaamse Regering kennis genomen van het vierde Vlaams energie-efficiëntieactieplan (www.energiesparen.be/EErichtlijn). Het vormt een onderdeel van het nationale actieplan dat op 28 april 2017 bij de Europese Commissie werd ingediend. In het plan worden de voortgang en de wijzigingen van de beleidsmaatregelen uit het derde Vlaams actieplan van 2014 beschreven, alsook werden nieuwe, goedgekeurde maatregelen opgenomen die bijdragen tot de uitvoering van de diverse artikels van de Europese richtlijn energie-efficiëntie. De beleidsmaatregelen worden geïmplementeerd door diverse beleidsvelden (energie, mobiliteit, landbouw, wonen, overheidsgebouwen,….). Het plan bevat een inschatting van de gerealiseerde besparingen in de niet-VER sectoren eind 2015 en er worden nieuwe prognoses opgenomen voor 2016 en 2020. Met de maatregelen uit het actieplan zal de indicatieve doelstelling van de richtlijn ruim worden gehaald. Tegen eind 2016 wordt een finale besparing van 23.443 GWh verwacht, dit is 138% van de vooropgestelde streefwaarde. De gerealiseerde besparingen in de niet-VER sectoren bedroegen in 2015 22.199 GWh finaal, dit is een stijging met 34% ten opzichte van de bereikte besparingen in 2012, zoals gerapporteerd in het actieplan 2014. De REG-openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders onder de vorm van actieverplichtingen leveren de meeste besparingen op tegen eind 2016 (9735 GWh of 41% van de totale besparing).

Planning 2018

Het energietransitietraject is opgevat als een continu proces met een brede agenda, die gefaseerd over meerdere jaren wordt uitgevoerd (maar met duidelijke ijkpunten en tussentijdse resultaten die concreet geïmplementeerd kunnen worden), en waarin overleg, samenwerking en transparantie centraal staan.

Waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij de sectorale werkgroepen die werden opgericht voor de opmaak van een geïntegreerd energie- en klimaatplan 2021-2030 (zie verder) en een Klimaatvisie 2050. Daarnaast zal er ook een doelgroepoverleg plaatsvinden met de verschillende sectoren.

In 2018 en daarna werken de werkgroepen van de 'Stroomversnelling' verder aan de concretisering van de Vlaamse Energievisie en aan acties die de energietransitie in Vlaanderen, beleidsmatig én op het terrein vorm geven.

De Vlaamse Regering nam het engagement op om tegen eind 2018 een Vlaams energie- en klimaatplan op te stellen voor de periode 2021-2030. Bij dit plan zullen de actoren nauw betrokken worden. Hiermee zal de Vlaamse bijdrage geleverd worden voor het Belgische nationaal energie- en klimaatplan (NEKP) 2021-2030, dat in de loop van 2019 moet worden ingediend bij de Europese Commissie. Er wordt maximale congruentie nagestreefd tussen de uitvoering van het interfederaal energiepact en het opstellen van het NEKP 2021-2030.

1.2. Een grondige verbetering van de energieprestatie van het bestaand gebouwenpark realiseren

Stand van zaken 2017

Op 17 juli 2015 legde de Vlaamse Regering op basis van het voorbereidend werk van 34 partnerorganisaties de bouwstenen en de werven voor het Renovatiepact vast. De centrale doelstelling is een substantiële verhoging van de renovatiegraad van het Vlaamse woningenbestand. Het VEA kreeg de opdracht om de in hoofdlijnen beschreven hefboomacties verder te concretiseren. Vanaf november 2015 zijn voor de verschillende werven de werkgroepen opgestart. Een beperkte stuurgroep volgde de voortgang op. Voor de centrale tools (woningpas en renovatieadvies) werden door het VEA ontwikkelingstrajecten opgestart. De premievoorwaarden werden gealigneerd op de langetermijndoelstelling. Met de lancering van de totaalrenovatiebonus worden huishoudens gestimuleerd om integraal en grondig te gaan renoveren. Projectbegeleiders die collectief een aantal woningen (minstens 10 in eenzelfde gemeente) begeleiden om deze energiezuinig te maken, kunnen beroep doen op een premie voor de ontzorging en begeleiding.

De aanpak van het Renovatiepact werd als langetermijnstrategie voor woningrenovatie opgenomen in het vierde Vlaams energie-efficiëntieactieplan dat eind april 2017 werd bezorgd aan de Europese Commissie. De verdere uitwerking van het Renovatiepact wordt maximaal ingebed in de uitvoering van de Vlaamse Energievisie 2030-2050. Tevens wordt de link verzekerd naar de transitietrajecten Visie 2050 en Klimaatvisie 2050. In nauw overleg met de stakeholders wordt verder gewerkt aan de langetermijndoelstelling voor bestaande gebouwen, de woningpas, het renovatieadvies, de uitwerking van innovatieve ondersteuningsvormen voor renovatie, communicatie en de integratie van verschillende relevante beleidsthema's. Een aantal acties die werden opgestart in het kader van de uitwerking van het Renovatiepact, lopen verder door buiten de werkgroepenwerking: het uitwerken van een opvolgingsindicator, het verder implementeren van het in maart 2016 goedgekeurde energiearmoedeprogramma, de uitwerking van het actieplan "wegwerken ruimtelijke knelpunten" in samenwerking met mijn collega Schauvliege, ….

In het kader van de concretisering van de Vlaamse Energievisie 2030-2050 is ook een langetermijnaanpak voor de grondige renovatie van niet-residentiële gebouwen in voorbereiding.

Planning 2018

De verdere uitwerking van het Renovatiepact wordt ingebed in de uitvoering van de Vlaamse Energievisie 2030-2050.

In het kader van de gefaseerde ontwikkeling van de woningpas zal een eerste lightversie worden gelanceerd in 2018. De invoering van het EPC+ en het reno-

vatieadvies is gepland op 1 januari 2019. Er zullen trajecten worden opgestart voor bijkomende innovatieve ondersteuningsvormen en voor demonstratieprojecten die de haalbaarheid van de langetermijnaanpak voor verschillende gebouwtypes moeten aantonen.

2. Strategische middellangetermijndoelstellingen 2020

De strategische doelstellingen binnen deze legislatuur zijn:

- *Het eindenergieverbruik efficiënter maken*
- *De energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen en groene warmte bevorderen*
- *Het energieverbruik in alle woningen en in het bijzonder die van de kwetsbare gezinnen te verminderen via (sociale) energie-efficiëntiemaatregelen die tegelijk het risico op energiearmoede verlagen*
- *Verzekeren van een goede dienstverlening van de gezinnen en bedrijven op de elektriciteits- en gasmarkt*
- *Verzekeren van een betrouwbare elektriciteits- en gasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven*

Voor een stand van zaken, zie hoofdstuk 3 van de beleidsbrief. Voor de verdere beleidsopties en onderliggende operationele doelstellingen, zie ook volgend hoofdstuk.

3. Operationele doelstellingen 2014-2019

3.1. Versterken beleidsinstrumenten voor de verbetering van de energieprestatie van bestaande gebouwen

3.1.1. De doelstellingen van het Energierenovatieprogramma 2020 realiseren en de ambitie voor de langere termijn (2030/2050) uitwerken

Stand van zaken 2017

Renovatiestrategie

Het verhogen van de renovatiegraad van het Vlaamse woningbestand en tegelijkertijd het realiseren van diepgaandere renovaties, is niet enkel cruciaal in het kader van de richtlijn energie-efficiëntie, maar ook voor het bereiken van de andere Europese klimaat- en energiedoelstellingen, in het bijzonder de broeikasgasreductiedoelstelling voor niet-ETS sectoren en de hernieuwbare energiedoelstelling. Met het vastleggen van het strategische beleidskader en de prioritaire hefboomacties voor het Renovatiepact op 17 juli 2015, heeft de Vlaamse Regering een belangrijke stap gezet in de verdere concretisering van de langetermijnstategie voor de diepgaande renovatie van het Vlaamse woningenbestand. In 2016 en 2017 werden de in hoofdlijnen beschreven hefboomacties verder geconcretiseerd. De voortgangsdocumenten zijn terug te vinden op www.energiesparen.be/renovatiepact.

. De standaardaanbevelingen worden vervangen door een maatregelenpakket, inclusief energiebesparings- en kosteninschatting, in lijn met de langetermijndoelstelling 2050. Daarnaast wordt een online softwaretool ontwikkeld waarmee de bewoners zelf aan de slag kunnen om het maatregelenpakket uit het EPC+ te personaliseren en uit te werken tot een concreter renovatieadvies. Geheel vrijblijvend kan in een volgende stap dit renovatieadvies geverifieerd en gevalideerd worden door een deskundige, zoals een energiedeskundige, een verslaggever, een architect.

Om het traject naar de realisatie van de lange-termijndoelstelling voor elke woning te visualiseren, ontwikkelt het VEA in samenwerking met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), het departement Omgeving, Wonen-Vlaanderen en Informatie-Vlaanderen een woningpas. De woningpas is opgevat als een uniek integraal digitaal dossier van iedere woning, raadpleegbaar door de woningeigenaar (Light-versie 2018) en de door hem gemachtigden (Medium-versie, vanaf 2019). Het is een instrument om de gebruiker inzicht te bieden in alle relevante gebouwaspecten van zijn woning, waaronder energetische aspecten (isolatie & installatie), de bodem, de vergunde werken, de woningkwaliteit en de evolutie naar de langetermijndoelstelling. Van januari tot mei 2017 werd het prototype voor de woningpas Light ontwikkeld. Dit prototype werd op regelmatige tijdstippen afgetoetst bij de medewerkende entiteiten, stakeholders en burgers aan de hand van overleg, co-creatiesessies, burgerenquêtes, guerilla-testing (Batibouw) en diepte-interviews met burgers. Sinds halfweg 2017 is er gestart met de ontwikkeling van het platform. Eind oktober wordt een eerste testversie van de woningpas opgeleverd.

De verdere implementatie van de renovatiestrategie is een concreet actiepunt van de Energievisie 2030-2050.

Financiering

Ter ondersteuning van de financiering van grondige energetische renovaties zijn verschillende ondersteuningsmaatregelen uitgewerkt. Met de premiehervorming die werd goedgekeurd op 15 juli 2016, werden een aantal nieuwe premies inge-

voerd vanaf 1/1/2017 (o.a. voor binnenmuurisolatie, totaalrenovatie en collectieve projecten) en wordt voorzien in een procesbegeleiding voor collectieve renovaties. Verschillende individuele premies werden qua inhoudelijke eisen verstrengd richting de langetermijndoelstelling. Daarnaast werd een afbouwtraject ingevoerd dat de urgentie onderstreept om effectief actie te ondernemen.

Voor bouwaanvragen voor een 'ingrijpende energetische renovatie' vanaf oktober 2016, wordt bovendien een korting op de onroerende voorheffing voorzien. Voor een E-peil van E90 of lager, geldt er een vermindering van 50% op de verschuldigde onroerende voorheffing gedurende 5 jaar. Wordt een E-peil van E60 of lager gehaald, moet gedurende 5 jaar geen onroerende voorheffing worden betaald (vermindering van 100%). Een ingrijpende energetische renovatie omvat de volledige vervanging van de technische installaties (verwarming, koeling, ventilatie …), alsook de (na)isolatie van minstens 75% van de bestaande en nieuwe buitenschil.

De Vlaamse energielening, de opvolger van de federale FRGE-lening die vanaf 1 januari 2015 Vlaamse bevoegdheid is geworden, werd hervormd. De Vlaamse Regering heeft op 19 mei 2017 deze hervorming definitief goedgekeurd. In eerste instantie werd het leenbedrag verhoogd, de looptijd verlengd en de prioritaire doelgroep uitgebreid. Vanaf 1 januari 2019 wordt met de energielening prioirtair ingezet op de financiering van energiebesparende investeringen bij de kwetsbare doelgroep en wie niet bij de bank terecht kan. Nieuw is dat door de hervorming ook niet-commerciële instellingen en coöperatieve venootschappen een lening kunnen afsluiten aan 1 % en dit tot en met eind 2019.

Energiehuizen

Deze energielening kan worden afgesloten bij de energiehuizen. De Vlaamse Regering hechtte op 19 mei 2017 zo ook haar principiële goedkeuring aan de hervorming van het takenpakket van de energiehuizen. De energiehuizen zullen stapsgewijs bijkomende taken krijgen en zullen zo, naast kredietverlener aan de prioritaire doelgroep, de rol van "uniek loket" toebedeeld krijgen, waarbij de nadruk op informatieverspreiding, begeleiding en ontzorging zal liggen. Dit met het oog op onder meer een verhoging van de algehele renovatiegraad als resultaat.

BE-REEL!

In april 2017 werd onder coördinatie van het VEA in het kader van het Europese LIFE-subsidieprogramma het projectvoorstel BE-REEL! ("BElgium Renovates for Energy-Efficiënt Living") ingediend. Een partnerschap bestaande uit onder meer het Waalse en het Vlaamse Gewest, verschillende steden en het WTCB wil met dit project de goedgekeurde gewestelijke renovatiestrategieën versneld implementeren door het opzetten van ambitieuze demonstratieprojecten en de uitbouw van een kennisplatform. In juli keurde Europa een subsidie van 8 miljoen euro goed voor de uitvoering van dit project in de periode 2018-2024.

Planning 2018

De aanpak moet focussen op energetisch zeer slechte gebouwen die op een technisch en economisch verantwoorde wijze veel vroeger dan in 2050 kunnen worden verbeterd. We denken hierbij aan renovatie en vernieuwbouw. Hierbij moet aandacht gaan naar het vermijden van lock-in effecten en naar het bredere traject richting het behalen van de langetermijndoelstelling 2050.

Met de opwaardering van het huidige EPC naar het EPC+, de langetermijndoelstelling en de mogelijkheid om het EPC+ uit te werken tot een persoonlijk renovatieadvies, krijgen (nieuwe) woningeigenaars een beter zicht op hun renovatietraject richting de langetermijndoelstelling 2050. In 2018 worden het EPC+ en

het renovatieadvies verder uitgewerkt met het oog op lancering op 1 januari 2019.

Een eerste release van de woningpas is gepland in het voorjaar van 2018. Met de Light-versie zal de eigenaar via een overzichtelijk dashbord inzicht krijgen in meest relevante data waarover de overheid omtrent zijn woning beschikt. Daarnaast wordt de burger in de woningpas geïnformeerd over noodzakelijke stappen en attesten bij life-events (ik verbouw, ik verkoop, …). De woningpas zal ook via het burgerloket worden ontsloten.

De extra Europese middelen uit het BE-REEL! project zullen vanaf begin 2018 een belangrijke boost betekenen in de verdere concretisering van het Renovatiepact. In de periode 2018-2024 zullen in samenwerking met onder meer de steden Antwerpen, Gent en Mechelen demonstratieprojecten worden opgezet voor de grondige energetische renovatie van ruim 8500 woningen van diverse types. Dit met het oog op het ontwikkelen van de meest performante aanpak, het aantonen van de technische en financiële haalbaarheid en het verspreiden van de best practices teneinde zodoende een multiplicatoreffect te realiseren. In pilootprojecten zal vanuit de praktijk worden gezocht naar optimale business cases voor het aanbieden van renovatieadvies, collectieve renovatie en innovatieve financieringsvormen. Een kennis- en leerplatform zal op basis van de opgebouwde expertise architecten en aannemers bijscholen zodat de bouwsector voldoende capaciteit ontwikkelt om de beoogde groei in diepgaande renovaties te realiseren. Lokale besturen, bouwpartners en burgers zullen via communicatie en marketing worden gestimuleerd om op basis van de ontwikkelde goede praktijken de stap naar de planning en uitvoering van grondige renovaties te zetten.

Tenslotte maak ik werk van de hervorming van het takenpakket van de energiehuizen.

3.1.2. De EPC-regelgeving vervolmaken

Stand van zaken 2017

Naar analogie met verslaggevers, zijn energiedeskundigen vanaf 2017 ook verplicht om via permanente vorming hun kennis up-to-date te houden.

In 2017 moeten energiedeskundigen type A, in uitvoering van het ministerieel besluit van 14 maart 2017, 6 uur opleidingen volgen over het aangepaste inspectieprotocol en de EPC-software. Enkel erkende vormingen komen in aanmerking. Vanaf begin mei 2017 kunnen energiedeskundigen via de energieprestatiedatabank opvolgen hoeveel uren permanente vorming ze al gevolgd hebben en hoeveel uren ze nog moeten volgen om in orde te zijn.

De rekenmethodiek voor het EPC+ werd uitgewerkt en in het najaar wordt gestart met de implementatie van de software en de uitwerking van het inspectieprotocol. Om beter rekening te kunnen houden met de problematiek van mede-eigendom werd voor appartementen een specfieke aanpak uitgewerkt. De vorm en de inhoud van het EPC+ werden samen met de gebruikers vastgelegd.

Op de Energieraad van 26 juni 2017 werd door de Europese energieministers een akkoord bereikt over het voorstel voor de herziening van de richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen (2010/31/EU). Lidstaten worden verplicht een langetermijnstrategie op te stellen met als doel het koolstofvrijmaken van het gebouwenpark. In deze strategie moeten (niet-bindende) doelstellingen voor 2030 en 2050 worden vastgelegd. Hiermee wordt beoogd de renovatiegraad van bestaande gebouwen te verhogen. Nieuw is o.a. dat overheidspremies voor energie-efficiënte renovatiemaatregelen moeten worden gelinkt aan de verbetering van de energieprestatie die door de renovatie wordt bereikt. De richtlijn laat lid-

staten verschillende opties om deze link te leggen. Koppelen aan het EPC is één van de mogelijkheden. Het voorstel zal nu aan het Europees Parlement worden voorgelegd met de bedoeling om tegen het einde van het jaar een finaal akkoord te bereiken. Lidstaten zouden dan twee jaar hebben om de richtlijn in eigen wetgeving te implementeren.

Planning 2018

Tegen midden 2018 zullen het inspectieprotocol en de software voor het EPC+ beschikbaar zijn voor een opleiding van de lesgevers. Energiedeskundigen zullen in de tweede helft van 2018 zich moeten bijscholen over het EPC+, zodat vanaf 1 januari 2019 het EPC+ kan worden opgemaakt voor de verkoop of verhuur van een woning.

In overleg met mijn collega's van de twee andere gewesten zal midden 2018 een stappenplan worden vastgelegd voor de toekomstige EPB/EPC2.0-methodiek (zie ook 3.2.1). Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de integratie tussen de methodiek voor nieuwbouw en bestaande bouw, zodat de levensloop van een gebouw beter kan worden opgevolgd.

3.1.3. De kwaliteit van het EPC voor residentiële gebouwen verbeteren

Stand van zaken 2017

Het nieuwe inspectieprotocol werd in nauw overleg met de stakeholders afgewerkt en is in werking getreden op 1 juli 2017. Om de energiedeskundigen verder te ondersteunen, heeft het VEA ook een werkboek gepubliceerd met cases en (veelgestelde) vragen. Dit werkboek zal regelmatig worden aangevuld.

Het proefproject dat in 2016 werd opgestart, waarbij ook bij steekproeven meer ter plaatste de kwaliteit van de EPC's wordt gecontroleerd, werd positief geëvalueerd en in 2017 verdergezet.

Planning 2018

De kwaliteitscontroles worden in 2018 verder gezet. In het voorjaar van 2018 zal het VEA een evaluatie uitvoeren van de verplichting tot het volgen van permanente vorming.

3.1.4. Het EPC voor niet-residentiële gebouwen implementeren

Stand van zaken 2017

De formulestructuur voor de berekeningsmethode van de energieprestatie en het inspectieprotocol werden verder uitgewerkt. Om de formulestructuur en het inspectieprotocol te finaliseren, werd de opdracht van het EPB-consortium uitgebreid met een luik voor bestaande niet-residentiële gebouwen. In overleg met mijn collega's van de twee andere gewesten wordt er binnen het consortium maximaal ingezet op de ontwikkeling van het EPC voor grote niet-residentiële gebouwen. In de tweede helft van 2017 wordt het projectplan uitgewerkt voor het volledige implementatietraject.

Parallel werd een traject opgestart om een vereenvoudigde rekenmethode en een inspectieprotocol op te stellen voor kleine bestaande niet-residentiële gebouwen. Een aanzienlijk deel van de niet-residentiële gebouwen bestaat immers uit kleinere gebouwen (bv. kleine handelszaken, dokterspraktijk,…), die vaak verweven zijn met residentiële gebouwen en die dezelfde bouwfysische eigenschappen vertonen als residentiële gebouwen. Deze vereenvoudigde methode voor kleine niet-

residentiële gebouwen zal worden uitgewerkt als een uitbreiding op het EPC voor residentiële gebouwen.

Planning 2018

Er zal een overheidsopdracht worden uitgeschreven voor een gebruiksvriendelijke software voor de grote niet-residentiële gebouwen. Volgens de huidige planning zal de opdracht halfweg 2018 worden gegund, zodat in het najaar van 2018 met de effectieve ontwikkeling kan worden gestart.

De rekenmethode voor kleine niet-residentiële gebouwen zal tegen eind 2017 zijn afgewerkt. Begin 2018 zal er worden gestart met de software-implementatie. Hiermee gelijklopend zal de vorm en inhoud van het EPC voor zowel kleine als grote niet-residentiële gebouwen worden vastgelegd via een service design traject.

3.2. Versterken van de beleidsinstrumenten voor de verbetering van de energieprestatie van nieuwbouw

3.2.1. De betaalbaarheid van de BEN-nieuwbouw opvolgen

Stand van zaken 2017

De Europese richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen legt vast dat vanaf 2021 elk nieuw gebouw bijna-energieneutraal (BEN) moet zijn. De Vlaamse Regering heeft reeds de Vlaamse BEN-definitie voor nieuwe woongebouwen en alle niet-residentiële gebouwen vastgelegd.

De haalbaarheid van het BEN-niveau bij residentiële gebouwen werd onderzocht voor een uitgebreide set van realistische eengezinswoningen en appartementen. De studie naar de kostenoptimale energieprestatieniveaus voor niet-residentiële gebouwen is lopend en zal in de tweede helft van 2017 worden afgerond. De resultaten van deze onderzoeken worden verwerkt in de komende EPB-evaluatie (zie 3.2.2).

Om het pad richting BEN-gebouwen verder te effenen, moet er ook worden gezorgd voor een snellere integratie van innovatieve technieken en concepten in de EPB-regelgeving. Hiervoor werd, met input van de belangrijkste stakeholders, het actieplan 'Innovatie en EPB' opgesteld. Dit actieplan bevat in een aanpassingsvoorstel voor de huidige kaders voor de beoordeling van innovatieve technieken en concepten. Een meer pragmatische aanpak staat hierin centraal. In de tweede helft van 2017 zullen deze voorstellen aan de hand van enkele testcases concreet worden uitgetest en eventueel worden bijgestuurd.

In overleg met mijn collega's van de twee andere gewesten, wordt in het najaar van 2017 een beleidsondersteunend onderzoek opgestart om een stappenplan voor EPB/EPC 2.0 uit te werken, dat gebaseerd is op volgende principes:

- de haalbaarheid nagaan om de huidige rekenmethode sterk te vereenvoudigen of volledig te vernieuwen, waarbij tegelijk rekening wordt gehouden met:
    - het maximaal inrekenen van bestaande technologieën;
    - snelle integratie van nieuwe technologieën;
    - een koppeling of minstens een betere relatie tussen het theoretische en het reële verbruik tot stand brengen;
- Betere integratie tussen de rekenmethodiek voor nieuwbouw (EPB) en bestaande bouw (EPC), zodat de levensloop van het gebouw inzake energieprestatie beter kan worden opgevolgd.

- De energieprestatie-eisen zijn handhaafbaar.

Planning 2018

De resultaten van het beleidsondersteunend onderzoek worden in het voorjaar van 2018 verwacht. Op basis van de resultaten van dit onderzoek, zullen midden 2018 de krachtlijnen van en het stappenplan naar een toekomstige "EPB/EPC 2.0-methode" worden vastgelegd.

3.2.2. De EPB-regelgeving vervolmaken

Stand van zaken 2017

Op 1 januari 2017 is de E-peileis voor EPN-eenheden in voege gegaan. Het wijzigingsbesluit van 13 januari 2017, naar aanleiding van de vierde EPB-evaluatienota (maart 2016), trad in werking op 1 maart 2017. Dit besluit bevat de aanscherpingspaden voor de energieprestatie-eisen, waaronder het E-peil van niet-residentiële gebouwen en het minimumaandeel hernieuwbare energie. De aard van de werken werd eenduidiger gedefinieerd en de functiewijziging werd opgenomen bij de ingrijpende energetische renovatie. Voor zeer specifieke gevallen werden uitzonderingsmogelijkheden voor het E-peil ingevoerd. Daarnaast werden enkele methodewijzigingen doorgevoerd zoals het inrekenen van gedetailleerde productinformatie omtrent hulpenergie, het systeemrendement voor warm tapwater en de bepaling van de fracties voor preferente en niet-preferente opwekkers.

Het wijzigingsdecreet van 17 februari 2017, dat enkele voorstellen uit diezelfde EPB-evaluatienota bevat, trad in werking op 30 maart 2017. Het wijzigt de verantwoordelijkheden van de actoren in de energieprestatieregelgeving. De bestaande beschermingsregeling voor aangifteplichtigen is bij overdracht uitgebreid. De functie van verslaggever mag niet langer worden gecombineerd met een activiteit als aannemer of installateur. De verslaggever moet ook een technisch EPB-dossier samenstellen. De aangifteplichtige wordt wel verantwoordelijk voor het verzamelen van de nodige stavingsstukken. Tot slot zorgt de decreetsaanpassing voor een verdere digitalisering van de procedures en een aftopping van de maximumboete voor verslaggevers. Een volgende reeks methodewijzigingen werd voorbereid in een ontwerpbesluit met de bedoeling dit tegen einde 2017 te laten goedkeuren door de Vlaamse Regering. Het betreft onder andere het toevoegen van Ecodesigngegevens voor opwekkers van ruimteverwarming en een herziening van de rekenmethode voor zonnecollectoren, waarbij invoer van specifieke productgegevens van de collectoren mogelijk wordt.

Een ontwerp van wijzigingsdecreet en -besluit dat enkele voorstellen uit de evaluatie bevat, werd op 8 juli 2016 door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd. Het wijzigingsbesluit bevat, naast de aanscherpingspaden voor de energieprestatie-eisen (zie 3.2.1) o.a. de invoering van het S-peil vanaf 1 januari 2018. Deze nieuwe parameter voor de gebouwschil zal vanaf 2017 voor de gebruikers beschikbaar zijn in de EPB-software. De implementatie voor het S-peil wordt opgestart.

Planning 2018

In 2018 zal een volgende reeks methodewijzigingen in een wijzigingsbesluit worden verwerkt, waaronder een wijziging aan de berekening van de zwaarte van de constructie, het toevoegen van Ecodesigngegevens voor lokale opwekkers en een aanpassing van koeling in woningen (waaronder free-chilling). Deze wijzigingen zullen in werking treden op 1 januari 2019.

De tweejaarlijkse evaluatie van de EPB-regelgeving zal in 2018 worden afgewerkt. De resultaten van de kostenoptimale studies (zie 3.2.1) zullen worden gebruikt om de eisenniveaus te evalueren. Daarnaast zullen de nodige aanpassingen in het kader van de herziening van de richtlijn, waarvan de goedkeuring eind 2017 wordt verwacht, mee worden opgenomen. Deze voorstellen zullen kaderen in het nieuwe stappenplan dat de Vlaamse Regering (na overleg met de andere gewesten) zal aanvaarden na uitvoering van het beleidsondersteunend onderzoek.

3.3. Het stimuleren van energie-efficiëntie in ondernemingen

3.3.1. Energiebeleidsovereenkomsten energie-intensieve industrie implementeren

Stand van zaken 2017

Toetredingspercentage

De energiebeleidsovereenkomsten (EBO's) zijn, aansluitend op het aflopen van het benchmarking- en het auditconvenant, op 1 januari 2015 in werking getreden. De EBO's lopen tot 31 december 2020. Er zijn 334 vestigingen toegetreden. Dit zorgt voor een zeer hoog toetredingspercentage. Samen vertegenwoordigen deze vestigingen meer dan 90% van het industriële energieverbruik.

Rapportering

Eind 2017 zal er een eerste keer gerapporteerd worden over de energieplannen die goedgekeurd werden evenals over de resultaten van 2016, het eerste uitvoeringsjaar.

Planning 2018

In 2018 wordt gewerkt aan de praktische uitwerking van de tweede ronde energieplannen van de energiebeleidsovereenkomsten. Aangezien de opstart van de energiebeleidsovereenkomsten pas later gestart zijn, zal ik voorstellen om de bestaande EBO's te verlengen.

3.3.2. Verplichte energieaudits voor grote ondernemingen implementeren

Stand van zaken 2017

Artikel 8 van de richtlijn energie-efficiëntie verplicht de lidstaten om grote ondernemingen tegen uiterlijk 1 december 2015 een verplichte energieaudit te laten opmaken en deze om de vier jaar te actualiseren. De verplichting beperkt zich tot de opmaak van de energieaudit. De webapplicatie die toelaat om de resultaten van de energieaudits op gestructureerde manier te verzamelen, werd gelanceerd op 13 juli 2015.

In Vlaanderen werd de verplichting doorgevoerd op vestigingsniveau: alleen de vestigingen van een onderneming die aan de criteria van een niet-KMO voldoen, zijn auditplichtig. De initiële inschatting uit 2013 dat 11.200 vestigingen tot de doelgroep zouden behoren, bleek daardoor een serieuze overschatting te zijn.

Uit een bevraging bij 680 vestigingen rond hun auditplicht (bekomen door een doorsnede te maken van de databank klasse 1 bedrijven – milieuvergunningen-

met de KBO-databank), bleek dat het grootste deel op vestigingsniveau geen auditplicht heeft.

Midden 2017 zijn 458 vestigingen geregistreerd in de webapplicatie. Deze geven zelf aan auditplichtig te zijn. Er zijn ook nog 334 EBO-bedrijven die vrijgesteld zijn van de verplichte energieaudit en het invullen van de webapplicatie.

Planning 2018

Het VEA zal in de loop van 2018 de naleving van de verplichting voor energie-audit herevalueren.

3.3.3. Het ontwikkelen van een benchmarktool voor KMO's

Stand van zaken 2017

Met een projectsubsidie van de Vlaamse overheid werd door het Neutraal Syndicaat van Zelfstandigen (NSZ) een benchmarktool ontwikkeld. Deze benchmarktool is halfweg 2016 gelanceerd. Eind 2017 zal het project tussentijds worden geëvalueerd.

Planning 2018

In 2017 werd overleg opgestart met VLAIO om te bekijken of er geen benchmarktool kan worden opgenomen in het e-loket voor ondernemers.

Het VEA zal in 2018 verder overleggen met VLAIO om in het e-loket voor ondernemers eventueel een benchmarktool op te nemen.

3.3.4. Het ontwikkelen van mini-EBO's voor KMO's

Stand van zaken 2017

Pilootprojecten mini-EBO's met Horeca Vlaanderen, FEVIA en AGORIA worden in de loop van 2017 opgestart. Deze pilootprojecten hebben een looptijd van 18 maanden tot 2 jaar en het budget per pilootpoject bedraagt steeds ongeveer 150.000 euro.

Het uitwerken van een geüpdatet actieplan energie-efficiëntie bij KMO's is als concreet actiepunt van de Vlaamse Energievisie 2030-2050 opgenomen.

Het energie-efficiëntiefonds voor KMO's bij PMV is in 2017 geoperationaliseerd. Er is al een eerste investering goedgekeurd in een start up energiedienstenbedrijf dat zijn klanten (ondernemingen en instellingen) een energiebesparingsgarantie aanbiedt.

Planning 2018

In functie van het succes van de pilootprojecten, zal het VEA evalueren of de opstart van mini-EBO's in meer sectoren mogelijk is.

De goedgekeurde nieuwe acties van het actieplan energie-efficiëntie bij KMO's zullen worden geïmplementeerd en opgevolgd.

3.4. Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor hernieuwbare energieproductie

3.4.1. Het actieplan hernieuwbare energie 2020 uitvoeren

Stand van zaken 2017

De federale overheid en de gewesten hebben eind 2015 een akkoord bereikt over de verdeling van de Belgische 2020-doelstelling van 13% hernieuwbare energie. Voor het Vlaamse Gewest bedraagt de doelstelling 25.074 GWh hernieuwbare energie in 2020. Om die Vlaamse hernieuwbare energiedoelstelling te halen, moeten het aandeel groene stroom en het aandeel groene warmte nog sterk verhogen. Hiervoor worden verschillende initiatieven uitgewerkt.

Conceptnota Windkracht 2020

Op 20 maart 2015 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de conceptnota Fast Lane. In dat kader wordt het technisch en maatschappelijk aanvaardbaar potentieel in Vlaanderen nauwkeuriger in kaart gebracht. Voor diverse ambitieniveaus voor het inplanten van windturbines op land, worden de consequenties op diverse vlakken onderzocht. Hiervoor werden al een vergunningendatabank en simulatietools ontwikkeld. Een eerste analyse van de vergunningendatabank gaf aan dat een bijkomend vermogen van 500 MW aan windturbines volledig vergund is. Dit vermogen kan in de periode tot 2020 worden gerealiseerd. Verdere simulaties moeten uitwijzen welk potentieel onder welke voorwaarden nog bijkomend kan worden ontwikkeld.

Op 16 december 2016 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de conceptnota Windkracht 2020. Dit actieplan zet vooral in op een samenwerkingsverband met de provincies om provinciale winddoelstellingen op te stellen en te realiseren, en legt de focus op bijkomende windturbines in havengebieden en industriegebieden. Begin 2017 werd het overleg met de provincies opgestart. In uitvoering van het actieplan werd inmiddels ook een Windgids gepubliceerd die lokale besturen en andere betrokken partners voorbeelden aanreikt en procedures toelicht om op een gedragen manier windprojecten te ontwikkelen, waarbij maximaal wordt ingezet op participatie met de omwonenden en energiegebruikers.

Conceptnota Zonneplan 2020

Op 24 juni 2016 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan een conceptnota voor een Zonneplan. Dit plan omvat maatregelen om de ontwikkeling van fotovoltaïsche zonne-energie te versnellen, zowel voor burgers, bedrijven als overheden. In uitvoering van dit plan werd bijvoorbeeld de zonnekaart ontwikkeld en werd het minimumaandeel hernieuwbare energie in nieuwbouw verhoogd. Er werd tevens een minimumaandeel hernieuwbare energie ingevoerd voor vergunningsplichtige ingrijpende energetische renovaties.

In dit kader werden ook de mogelijkheden onderzocht om voor grootschalige PV de steunhoogte te bepalen via tendering.

De uitvoering van de maatregelen wordt opgevolgd via een halfjaarlijks monitoringrapport.

Zonnekaart

De zonnekaart werd in maart 2017 gelanceerd en kende een groot succes. Al meer dan 500.000 bezoekers bezochten de website om na te gaan of hun dak geschikt is voor zonnepanelen of voor een zonneboiler.

Uit de REG-enquête 2017, uitgevoerd bij 1020 Vlaamse huishoudens, blijkt dat de zonnekaart reeds gekend is bij 1 op 3 Vlamingen. Van diegenen die hun woning reeds opgezocht hebben op de zonnekaart blijkt 15% ook effectief een offerte hebben opgevraagd en overweegt nog eens 25% om dat te doen.

Modelbestekken voor openbare besturen en bedrijven voor het ter beschikking stellen van daken voor PV

Het VEA heeft overleg opgestart met Het Facilitair Bedrijf om een modelbestek te ontwikkelen dat openbare besturen kunnen gebruiken om hun daken ter beschikking te stellen voor PV. Dit overleg loopt verder aangezien medio 2017 de regelgeving voor overheidsopdrachten gewijzigd is en de modelbestekken op deze nieuwe regelgeving moeten gebaseerd zijn.

Nieuwe richtlijn hernieuwbare energie

Eind 2016 werd een ontwerp voor een aangepaste Europese richtlijn ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen bekendgemaakt door de Europese Commissie. In de loop van 2017 wordt dit ontwerp verder besproken met de lidstaten. Ik volg samen met het VEA deze besprekingen verder op en het VEA coördineert de input van het Vlaamse Gewest.

Prognose 2030 in kader van het NEKP 2030

In de loop van 2017 wordt een ontwerp van nationaal Energie- en Klimaatplan 2030 uitgewerkt. Dit plan zal aangeven welke bijdrage België kan leveren aan de Europese doelstellingen, onder meer om tegen 2030 27% hernieuwbare energie te bereiken. In de loop van 2016 en begin 2017 werden voorbereidende studies uitgevoerd en prognoses gemaakt van de verwachte ontwikkeling van de groenestroom- en groenewarmteproductie.

Planning 2018

Er zal verder uitvoering worden gegeven aan de acties die in het kader van het Zonneplan en Windkracht 2020 zijn uitgewerkt.

Verder wordt er volop ingezet om iedereen – burgers, overheden en bedrijven – de kans te geven om te investeren in hernieuwbare energie, dit bijvoorbeeld via participatie.

We onderzoeken in een gecoordineerde aanpak, o.a. met de relevante stakeholders inzake burger- en militaire luchtvaartactiviteiten, hoe het potentieel aan grootschalige windenergie langsheen autosnelwegen en lijninfrastructuren kan worden ontsloten. Tevens zetten we gecoördineerd in op het maximaal ontwikkelen van het technisch potentieel aan grootschalige windenergie in de Vlaamse havengebieden.

Er wordt onderzocht hoe we de installatie van PV op (middel)grote daken kunnen stimuleren. Met de lancering van het zonneplan werd duidelijk dat er binnen deze categorie nog een enorm groeipotentieel mogelijk is.

Met behulp van de reeds uitgevoerde studies en in overleg met de betrokken sectoren zal de Vlaamse bijdrage aan het nationaal Energie- en klimaatplan verder worden gefinaliseerd.

3.4.2. Het groenestroomcertificatensysteem bijsturen en het certificatenoverschot wegwerken

Stand van zaken 2017

Het probleem van de certificatenoverschotten in het Vlaamse Gewest wordt aangepakt. De overschotten worden afgebouwd via een combinatie van een verhoging van het quotum en het uit de markt halen van certificaten. Daarenboven worden toekomstige overschotten vermeden door een continue aanpassing of afschaffing van onnodige certificatensteun.

Het VEA publiceerde midden 2017 een nieuw rapport met de berekeningen van de onrendabele toppen voor projecten met een startdatum vanaf 1 januari 2018.

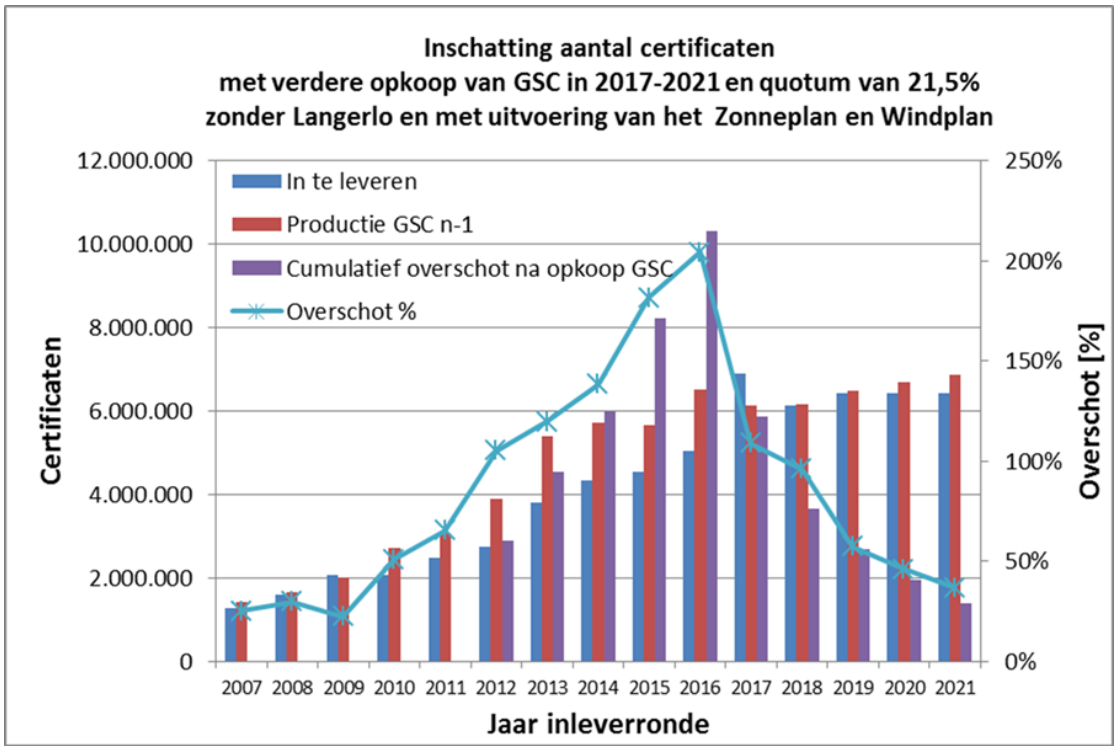
Er werd tevens een nieuw rapport opgemaakt aangaande de evaluatie van het quotumpad, de marktanalyse en de subdoelstellingen.

Evolutie overschot groenestroomcertificaten:
- Inleveringsronde 31 maart 2014: 5,9 miljoen
- Inleveringsronde 31 maart 2015: 8,2 miljoen
- Inleveringsronde 31 maart 2016: 10,3 miljoen
- Inleveringsronde 31 maart 2017: 7,7 miljoen

De portefeuille groenestroomcertificaten bij de netbeheerders Eandis en Infrax is als volgt geëvolueerd:
- 31 maart 2016: 8,5 miljoen
- 31 maart 2017: 5,9 miljoen
- 26 juni 2017: 3,6 miljoen
- 4 september 2017: 2,3 miljoen

De redenen voor de evoluties op vlak van overschot en portefeuille van de netbeheerders zijn de volgende:
- Uit de markt halen van certificaten via de DAEB-regeling, respectievelijk in 2016 (164,3 miljoen euro) en in 2017 (165 miljoen euro) met middelen van de verhoogde energieheffing;
- De verhoging van het quotum in 2016;
- Het minder uitreiken van groenestroomcertificaten voor biomassa door de sluiting van Langerlo en de lagere productie van de centrale van Rodenhuize;
- Afschaffing van de retrobanding voor PV-certificaten. Deze retrobanding werd afgeschaft met ingang vanaf 1 januari 2016;
- De netbeheerders hebben een deel van hun stock groenestroomcertificaten kunnen verkopen aan marktpartijen.

De verwachte verhoging van het aantal uitgereikte certificaten vanaf 2017 zal zich ook niet voordoen omdat twee geplande grootschalige biomassaprojecten niet zullen doorgaan.

Figuur 6: Evolutie en prognose van het aantal groenestroomcertificaten (zonder Langerlo) [Bron: VEA]

Het quotum GSC wordt verhoogd van 20,5% naar 21,5%. De basisenergieheffing zal aangepast en gemoduleerd worden: beschermde afnemers betalen 0 euro, residentiële afnemers op laagspanning (met domicilie) 5 euro. Andere afnemers op laagspanning 94,5 euro, afnemers op middenspanning 1.800 euro en afnemers op hoogspanning 10.500 euro.

Jaarlijks zal 114 miljoen euro opgehaald worden en zal dit voor volgende zaken aangewend worden:

- Financiering van de VREG: 5,7 MEUR
- Financiering groene warmte: 10 MEUR
- Investeringssteun kleine windmolens: 4,2 MEUR
- Investeringssteun batterijen: 1,2 MEUR
- Opkoop GSC 93 MEUR (1 miljoen certificaten PV particulieren)

Pre-notificatiedossier EC

Het certificatensysteem werd oorspronkelijk door de Europese Commissie niet beschouwd als staatssteun. Het systeem werd midden 2016 geprenotificeerd aan de Europese Commissie om zekerheid te verkrijgen of het systeem op basis van de inmiddels gewijzigde regelgeving (zowel de Europese staatssteunregelgeving als de Vlaamse certificatenregelgeving) al dan niet zou gekwalificeerd worden als staatssteun. Hierover werden eind 2016 en halfweg 2017 door de Commissie bijkomende vragen gesteld welke door het Vlaamse Gewest werden beantwoord. Indien de Europese Commissie oordeelt dat het Vlaams mechanisme als staatssteun gekwalificeerd moet worden, moet dit mechanisme vervolgens conform gemaakt worden aan de eisen van de Europese staatssteunregelgeving.

Besluit duurzaamheidscriteria

Een eerste pakket van verbeteringen, vereenvoudigingen en efficiëntieverbeteringen van de certificatensystemen zelf, werd in de loop van 2016-2017 nader onderzocht en voorbereid. Deze aanpassingen werden opgenomen in het wijzigingsbesluit inzake duurzaamheidscriteria voor biomassa dat op 12 mei 2017 definitief werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het betreft onder meer de vereenvoudiging van het aantal biogascategorieën. Daarnaast werden een aantal technisch-juridische wijzigingen aan het Energiebesluit doorgevoerd en werd een rechtsgrond gecreëerd voor de invoering van een model van keuringsverslag. Het behandelingskader voor de inrekening van beschikbare warmte werd gevoelig verfijnd. Het besluit focust echter op de invoering van duurzaamheidscriteria voor biomassa. Deze zijn noodzakelijk om ongewenste effecten van het gebruik van biomassa te vermijden en het draagvlak te behouden. Inmiddels werd ook een verder uitvoeringsbesluit opgesteld dat concreet bepaalt op welke manier moet worden aangetoond dat exploitanten aan deze duurzaamheidscriteria voldoen. Dit ministerieel besluit werd inmiddels ook bezorgd aan de stakeholders voor verder overleg.

Planning 2018

Het VEA zal in 2018 nieuwe berekeningen voor de onrendabele toppen uitvoeren, gekoppeld aan een evaluatie van het quotumpad en de subdoelstellingen.

Het ontwerp-besluit Verlengingsregels wordt na de principiële goedkeuring verder opgevolgd.

Eind 2017 zal verder in overleg met de sector een uitvoeringsbesluit inzake de certificatie van duurzame biomassa worden uitgewerkt.

3.4.3. Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor groenewarmteproductie

Stand van zaken 2017

Call groene warmte

De eerste call groene warmte/restwarmte/diepe geothermie/biomethaan van 2017 resulteerde in 13 goedgekeurde projecten, samen goed voor ongeveer 7,2 miljoen euro overheidssteun. Met deze projecten kan Vlaanderen jaarlijks ruim 47,5 GWh extra groene warmte produceren en bijna 44 GWh restwarmte een nuttige toepassing geven. In het najaar van 2017 wordt een nieuwe call gelanceerd. In de vorige 5 calls werd gemiddeld 30% van de in aanmerking komende kosten aan steun gevraagd. Dit is berekend met alle goedgekeurde projecten van alle technologieën (groene warmte uit biomassa, groene warmte uit diepe geothermie, benutting van restwarmte en productie van biomethaan). Dit betekent dat een subsidiebedrag van 15,3 miljoen euro kan zorgen voor investeringen van meer dan 50 miljoen euro (uitgerekend: 51.806.647 euro).

Geothermica

Het Vlaamse Gewest neemt deel aan het "Geothermica – ERA NET Cofund Geothermal" van het Horizon 2020-programma. Het project heeft als doel om de kennis en financiële bijdragen van 14 verschillende Europese landen samen te brengen om de ontwikkeling van diepe geothermie te versnellen. Er werd opgeroepen om projecten in te dienen vanuit de behoeften van de industrie om geothermische energie beter en goedkoper in te passen in het energiesysteem. Van

de 35 ingediende projecten waren er 9 partners die steun vragen aan het Vlaamse Gewest.

Garantiesysteem diepe geothermie

Op 14 juli 2017 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan de decretale basis om een garantieregeling in te voeren die het geologisch risico dekt bij geothermische boringen. Inmiddels is ook het overleg opgestart tussen de betrokken administraties om in een uitvoeringsbesluit de concrete voorwaarden voor deze regeling uit te werken.

Warmteplan 2020

Op 2 juni 2017 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de conceptnota Warmteplan 2020. Dit plan omvat maatregelen om de ontwikkeling van groene warmte en de benutting van restwarmte te versnellen, zowel voor burgers, bedrijven als overheden. Prioritair worden de volgende maatregelen uitgewerkt: de warmtetoets, de evaluatie van de call groene warmte, restwarmte, biomethaan en diepe geothermie met ook een mogelijke uitbreiding van het systeem voor innovatieve projecten (zoals bijvoorbeeld concentrerende zonnecollectoren), het uitvoeringsbesluit sociale energiemaatregelen voor warmtenetten en het opzetten van een samenwerking binnen de Vlaamse overheid om de uitbouw van warmtenetten nauwer op te volgen en te stimuleren. De voortgang van het Warmteplan 2020 wordt opgevolgd.

Warmtekaart

De warmtekaart voor Vlaanderen werd begin juni 2016 gepubliceerd op Geopunt.be. Deze kaart toont via een GIS-toepassing de warmtevraagpunten en het warmteaanbod. Het warmte-aanbod omvat bijvoorbeeld restwarmte die vrijkomt bij elektriciteitsproductie, afvalverbranding of andere industriële processen. Op basis van de kaart werd ook een globale kosten-baten-analyse uitgevoerd, zodat initiatiefnemers kunnen nagaan waar het interessant is om een warmtenet aan te leggen en/of WKK-projecten te installeren. De warmtekaart voor Vlaanderen beoogt een aanzet te geven voor het vertalen en concreter maken van deze kaart door haalbaarheidsstudies op lokaal niveau.

In de loop van 2017 wordt in het kader van het werkprogramma van het Warmtenetwerk Vlaanderen onderzocht welke aanvullingen aan de warmtekaart nog nuttig zijn.

Planning 2018

In 2018 wordt een nieuwe call groene warmte georganiseerd.

Het VEA zal actief meewerken aan de beoordeling van de definitieve projectvoorstellen die in het kader van "*Geothermica – ERA NET Cofund Geothermal*" worden ingediend.

Er zal verder uitvoering en concretisering worden gegeven aan de maatregelen in de conceptnota Warmteplan.

Samen met de sector zal worden bekeken welke aanvullingen op de warmtekaart wenselijk en haalbaar zijn.

3.4.4. Het uitwerken en uitvoeren van een actieplan clean power for transport

Stand van zaken 2017

Eind 2015 werd het Vlaamse actieplan Clean power for transport (CPT) door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Sindsdien is het in uitvoering. Er wordt vooral ingezet op het verlagen van de (aankoop)prijs voor 'schone' voertuigen, het uitbouwen van laadinfrastructuur, het opstarten van projecten, de samenwerking met andere regio's/landen en communicatie. Begin 2017 werd een eerste rapport over de uitvoering van jaar 1 aan de Vlaamse Regering bezorgd.

Begin 2017 werd de installatie van een eerste reeks (1500) laadpunten gegund. De tweede uitbesteding werd gelanceerd. De eerste nieuwe laadpalen verschenen begin mei in het straatbeeld. Tegelijk werd ook werk gemaakt van de installatie van snelladers en van de nodige voorbereidingen van een verdere uitrol zowel van snelladers als gewone laders.

Begin 2017 werden ook de eerste 7 projecten in het kader van de CPT-call 2016 gestart. De klemtoon ligt op de elektrificatie van nichevloten (bus, taxi, deelsystemen) en bedrijfsvloten. Half 2017 werd de tweede call gelanceerd, met daarin thema's rond de aansluiting op het elektriciteitsgrid, lichte elektrische voertuigen, het delen van grote vloten met particulieren en de opbouw van een community van e-rijders. Eind 2017 volgt ook afgewerkte informatie over thuisladen (voor particulieren, autodealers en technici). Midden 2017 werd ook een Europees project binnengehaald ter ondersteuning van de uitrol van infrastructuur langs het TEN-T netwerk in Vlaanderen.

Binnen het CPT-team werd de discussie gestart over de CPT-doelstellingen op langere termijn (2025/2030) en dat in functie van de opmaak van een Vlaams Klimaat-en Energieplan en een Vlaams Luchtplan.

Planning 2018

In 2018 zal een CPT-visie voor de langere termijn worden vastgelegd. De basisinfrastructuur wordt verder uitgerold met 1000 extra laadpunten en in uitvoering van het Europese project wordt een call gelanceerd voor het plaatsen van snelladers en het bouwen van aardgastankstations en waterstofstations. De projecten van de call 2016 worden beëindigd en aan de resultaten wordt de nodige ruchtbaarheid gegeven; de projecten van call 2017 worden gestart en de call 2018 wordt gelanceerd. De werking in werkgroepen wordt bestendigd en mogelijk wordt samengewerkt binnen een green deal 'Laadinfrastructuur'. Tot slot wordt bekeken welke bijkomende acties uit het actieplan moeten worden gestart.

3.5. Het versterken van een gunstig investeringsklimaat voor WKK en warmtenetten

3.5.1. Verdere ondersteuning van kwalitatieve WKK en warmtenetten

Stand van zaken 2017

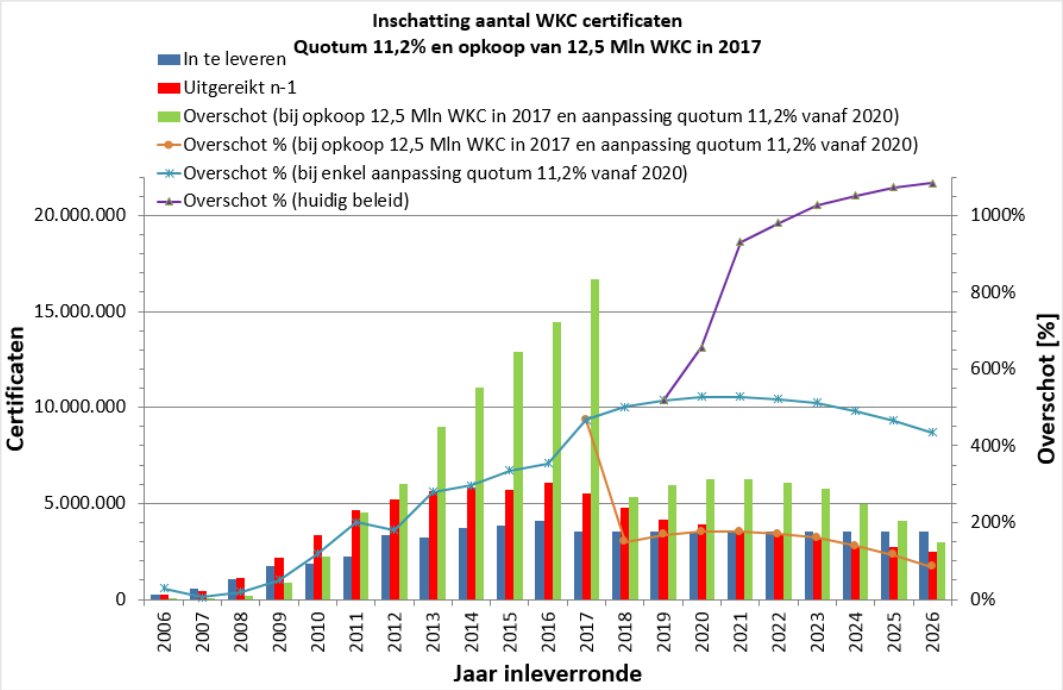
Het overschot warmte-krachtcertificaten evenals de portefeuille warmte-krachtcertificaten bij de netbeheerders is de voorbije jaren blijven stijgen.

Evolutie overschot warmte-krachtcertificaten:

- Inleveringsronde 31 maart 2014: 11,0 miljoen
- Inleveringsronde 31 maart 2015: 12,9 miljoen
- Inleveringsronde 31 maart 2016: 14,4 miljoen
- Inleveringsronde 31 maart 2017: 16,6 miljoen

De portefeuille warmte-krachtcertificaten bij de netbeheerders is als volgt geëvolueerd:

- 31 maart 2016: 7,5 miljoen
- 31 maart 2017: 10,7 miljoen

Figuur 7: Evolutie en prognose van het aantal warmte-krachtcertificaten [Bron: VEA]

Het overschot aan warmtekrachtcertificaten wordt afgebouwd. Door het bestendigen van het quotum enerzijds en een opkoop en vernietiging van het historisch overschot aan certificaten anderzijds, wordt het evenwicht op de markt hersteld. Met het oog op het verkrijgen van rechtszekerheid zal deze regeling aan de Europese Commissie worden voorgelegd.

Planning 2018

Wanneer grootschalige nieuwe energie-installaties worden gepland, zal het VEA hiermee rekening houden bij de beoordeling van de ingediende individuele kosten-baten-analyses voor WKK en warmtenetten. De warmtelevering aan bedrijven kan macro-economisch voordeliger zijn dan dat elk bedrijf afzonderlijk in een WKK investeert.

3.5.2. Beleidskader voor warmtenetten uitwerken

Stand van zaken 2017

Op 10 maart 2017 werd het decreet dat de invoering van een regulerend kader voor warmte- of koudenetten regelt, afgekondigd. De inwerkingtreding en het

vastleggen van een aantal bepalingen in kader van het regelen van sociale energiemaatregelen voor warmtenetten zijn gedelegeerd naar de Vlaamse Regering. Hiervoor werd een ontwerp van uitvoeringsbesluit voorbereid. Midden 2017 is dit ontwerp de eerste maal besproken met de stakeholders in het Beleidsplatform warmtenetten.

Planning 2018

Na verwerking van de opmerkingen van de stakeholders zal het uitvoeringsbesluit betreffende de distributie en levering van thermische energie worden gefinaliseerd. Dit uitvoeringsbesluit focust op de sociale aspecten bij warmteleveringen, zoals de procedures te volgen bij wanbetaling, de werking van de lokale adviescommissies en de maatregelen voor bescherming van de warmte-afnemers.

Een drempel in de uitrol van warmtenetten blijft het ontbreken van een sociaal warmtetarief. Ik zal bekijken in hoever we deze problematiek binnen de Vlaamse bevoegdheden kunnen aanpakken, of dat overleg met de federale overheid toch aangewezen is.

3.6. Het versterken van het sociaal energiebeleid

Stand van zaken 2017

Met het oog op een structurele aanpak van energiearmoede aan de bron, keurde de Vlaamse Regering op 4 maart 2016 de conceptnota Energiearmoedeprogramma goed. De nota bevat 34 acties die voortvloeiden uit beleidsaanbevelingen van de stakeholders en die inzetten op zowel het optimaliseren van SODV's als op een doelgroepgericht energie-efficiëntie-instrumentarium. In uitvoering van de conceptnota werden trajecten opgestart om samen met de uitvoerende actoren de geselecteerde maatregelen uit te werken, te implementeren en waar van toepassing in regelgeving te gieten en hierover jaarlijks aan de Vlaamse Regering te rapporteren. Voor de private huurwoningen is het mechanisme van de bestaande sociale dakisolatieprogramma's (hoge steun en integrale begeleiding) met ingang van 2017 uitgebreid naar spouwmuurisolatie en de plaatsing van hoogrendementsglas. Vanaf eind maart werd vanuit het VEA een nieuwe brochure hierover verspreid naar de doelgroep en naar doorverwijzers. In de periode mei – juni werd de maatregel gepromoot tijdens 11 infosessies die gespreid over Vlaanderen werden georganiseerd voor OCMW's op basis van samenwerking tussen het VEA, de VREG en de netbeheerders. In het najaar volgen een vijftal bijkomende infosessies.

De premie voor een condensatieketel voor beschermde afnemers werd vanaf 2017 verhoogd van 800 naar 1800 euro. De periode voor toepassing van de minimale levering voor aardgas is met twee maanden verlengd en loopt voortaan van november tot en met maart. In de winterperiode 2016-2017 groeide het aantal aanvragen met 40% tegenover het jaar voordien en pasten meer OCMW's de maatregel toe.

De energielening werd hervormd, zoals hierboven reeds beschreven en er werd een principiële goedkeuring gehecht aan de hervorming van het takenpakket van de energiehuizen, waarin ook een begeleidende rol ten aanzien van kwetsbare doelgroep zal worden voorzien.Deze plannen werden ook opgenomen in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2015-2019 (VAPA) dat de Vlaamse Regering in juli goedkeurde en waarvoor een regelmatige opvolgingsrapportage wordt voorzien.

In maart 2017 werd een evaluatienota van het Energiearmoedeprogramma voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Voor een aantal openstaande trajecten werd verder overleg opgestart. Voor de gratis huishoudelijke energiescan werd op basis van een uitgebreide evaluatie een besluitswijziging voorbereid en ondertussen principieel goedgekeurd.

In het kader van lopende regelgevende trajecten werden armoedetoetsen opgemaakt voor de uitrol van de digitale meters en voor de invoering van sociale energiemaatregelen voor warmte- en koudenetten.

Planning 2018

Ik werk verder aan de uitvoering het energiearmoedeprogramma en waar nodig leg ik voorstellen voor aan de Vlaamse Regering voor wijziging van de regelgeving. We moeten ons echter bewust zijn van het feit dat energiearmoede vaak kadert in een ruimere problematiek van armoede, waarbij ook woonomstandigheden een belangrijke factor zijn.

De uit de evaluatie van de energiescan voortvloeiende wijzigingen zullen vanaf begin 2018 van kracht worden.

Acties rond onder meer de optimalisatie van schuldafbouw in de budgetmeter, het regelen van waarborgen en informatiedoorstroming en communicatie worden gezamenlijk met netbeheerders en de sector armoedebestrijding uitgewerkt. Meer specifiek volg ik het project digitale budgetmeters van de betrokken organisaties van nabij op, aangezien dit proefproject met name belangrijk is voor de uitwerking van deze acties.

Bij de hervorming van het takenpakket van de energiehuizen naar de rol van "uniek loket" zal aandacht worden besteed aan de ontzorgende en informerende rol ten aanzien van kwetsbare doelgroep.

3.7. De organisatie en processen van de elektriciteits- en aardgasmarkt verbeteren en de drempels voor de concurrentie wegwerken

Stand van zaken 2017

Afnemers en decentrale producenten moeten op een vlotte manier hun flexibiliteit kunnen vermarkten, zowel in een commerciële relatie met de bestaande marktpartijen (evenwichtsverantwoordelijken en leveranciers van elektriciteit) als onder de vorm van een ondersteunende dienst aan de transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerders (al dan niet via tussenkomst van dienstverleners van flexibiliteit). Om dit te faciliteren werk ik, op basis van de adviezen van de VREG, een voorstel van noodzakelijke wettelijke kader uit rond vraagrespons, flexibele productie en de dataprocessen inzake flexibiliteit.

Planning 2018

De VREG en zijn collega regulatoren in Brussel en Wallonië zullen in 2018 een advies uitbrengen met een voorstel voor een effectieve en efficiënte noodleveranciersregeling. Waar deze regeling aanpassingen vergt aan de Vlaamse energieregelgeving zal ik deze initiëren.

De VREG plant de herziening van het technisch reglement in 2018 waarin gewerkt wordt aan wegnemen van drempels voor onder meer flexibiliteit en markttoegang.

3.8. Maatregelen nemen om de energiekosten voor gezinnen en bedrijven te drukken

3.8.1. Het afschaffen van de gratis kilowattuur

Stand van zaken 2017

De maatregel van de gratis kilowattuur is opgeheven met ingang vanaf 1 januari 2016.

3.8.2. Het evalueren van de verplichte investeringen in het aardgasdistributienet

Stand van zaken 2017

Na een evaluatie van het bestaande systeem, werd een alternatief systeem voor investeringen in aardgasdistributienetuitbreidingen ingevoerd via decreet van 10 maart 2017. De VREG werkt een methodologie uit om de verdeling van de kosten (rendabel/niet-rendabel deel) te berekenen.

In overleg met mijn federale en gewestelijke collega's bevoegd voor energie, de bevoegde administraties en de distributienetbeheerder werd een website gelanceerd betreffende de omschakeling van laag- naar hoogcalorisch gas, die in delen van het land doorgevoerd zal worden. De discussie over het oprichten van een nationaal fonds, om de kosten evenredig te verdelen, werd opgestart.

3.8.3. Geleidelijke invoering van digitale meters voorbereiden

Stand van zaken 2017

In februari stelde ik de conceptnota digitale meters voor aan de Vlaamse Regering en werd deze goedgekeurd. In de opvolgingscommissie digitale meters wisselde ik met de betrokken stakeholders van gedachten over de inhoud van deze nota en ontving ik hun bedenkingen en aanbevelingen, zodoende in het verdere proces mee te kunnen nemen. De VREG actualiseerde zijn kosten-batenanalyse aan de afgesproken principes en concludeerde dat dat de uitrol van digitale meters voor de maatschappelijk juiste en berekende beleidsbeslissing is. De baten voor de maatschappij liggen ruim hoger dan liggen dan de kosten: +336 miljoen euro voor een uitrol van digitale meters over 20 jaar.

Gelet op deze positieve uitkomst stelde ik een ontwerpdecreet digitale meters voor aan de Vlaamse Regering, dat op 14 juli 2017 principieel werd goedgekeurd. Hierin worden onder ander volgende zaken geregeld:

- Aanpassen van definities voor databeheerder en digitale meter;
- Een aanpassing van de taken van de netbeheerder;
- De creatie van een databeheerder, de wijze van aanwijzing van deze databeheerder en de voorwaarden die vervuld moeten zijn om in aanmerking te komen als databeheerder;
- Het opnemen van een lijst van taken van de databeheerder;
- Instellen van vergoedingsplichten van de databeheerder bij een inbreuk in verband met de gegevens die de databeheerder beheert, valideert en bewaart;
- Vastleggen van de procedure voor het vaststellen van de tarieven voor het databeheer;
- Een bijzondere administratieve boete opgelegd door de VREG;
- Voor bestaande en nieuwe decentrale productie-installaties met een

maximaal AC-vermogen van 10 kVA tot en met 31 december 2020 het recht op compensatie voorzien gedurende 15 jaar vanaf aanmelding.

In kader van het decreet werd ook een armoedetoets uitgevoerd. Deze aanbevelingen zullen in het latere proces (voornamelijk bij de redactie van de nodige uitvoeringsbesluiten) worden behandeld.

Conform de afspraken gemaakt bij de eerste principiële goedkeuring van het ontwerpdecreet digitale meters, zal een alternatief compenserend systeem voor na 2021 uitgewerkt worden zodat het voldoende aantrekkelijk blijft voor de prosument om te investeren in zonnepanelen.

Planning 2018

Het decreet zal worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement en worden geïmplementeerd. Het Energiebesluit zal ook worden gewijzigd om daar de nodige aanpassingen te doen met het oog op de uitrol van digitale meters, Ik volg ook de testen van de digitale meter door de netbeheerders verder op om er over te waken dat begin 2019 de uitrol kan starten.

Naarmate de prosument zijn installatie dimensioneert op zijn eigen verbruik en profiel en zijn zelfconsumptie vergroot bijvoorbeeld met een batterij als buffer en alzo zijn injectie beperkt, neemt het potentieel van het net om PV te ontvangen verder toe. Het regelgevend kader voor energieopslag en zelfconsumptie zal hiervoor worden uitgewerkt.

3.8.4. De preventie en detectie van de energiefraude

Stand van zaken 2017

Na de bekrachtiging van het het decreet wat betreft het voorkomen, detecteren, vaststellen en bestraffen van energiefraude, ben ik gestart met de noodzakelijke wijzigingen van het Energiebesluit die in juli principieel werden goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Zo wordt onder andere een procedure ingevoerd die gevolgd moet worden bij het vaststellen van energefraude en het regulariseren van de situatie. Ook werd bepaald op welke manier het onrechtmatig verkregen voordeel ten gevolge van de energiefraude berekend moet worden. Er worden ook noodzakelijke regels ingevoerd die in acht moeten worden genomen bij de verwerking van persoonsgegevens.

Planning 2018

Na definitieve goedkeuring wordt het besluit van de Vlaamse Regering uitgevoerd in overleg met de distributienetbeheerders en andere actoren. Een ministerieel besluit zal worden opgesteld om verder uitvoering te geven aan het besluit van de Vlaamse Regering.

3.8.5. Maatregelen om de concurrentiepositie van de zeer elektro-intensieve bedrijven te vrijwaren

Stand van zaken 2017

In het geval van een zeer intensief elektriciteitsverbruik van bedrijven kunnen de kosten voor de financieringssteun voor hernieuwbare energie sterk oplopen. Om de concurrentiepositie van de deze extra elektro-intensieve bedrijven te vrijwaren, maak ik werk van een zogenaamde "supercap", of nog een plafondbedrag

voor deze kosten zoals voorzien in de Europese regelgeving en toegepast in onze buurlanden.

Planning 2018

Ik werk verder aan het regelgevend kader inzake de uitwerking van deze supercap.

3.8.6. De monitoring van de energieprijzen versterken in samenwerking met de federale overheid en het invoeren van een energienorm voor energie-intensieve bedrijven

Stand van zaken 2017

De evolutie van de energieprijzen, de heffingen, e.a. moeten we zeer nauw monitoren. Via de gegevens van de V-test volgt de VREG de evolutie op van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers in het Vlaams Gewest. De CREG volgt de evolutie van de energieprijzen op in de diverse gewesten en de buurlanden.

Planning 2018

Investeringen in hernieuwbare energie en een dalend energieverbruik zijn positieve trends, maar doen de tarieven en heffingen per kWh stijgen. Om energiearmoede te vermijden en competitief te blijven, moeten we de energiefactuur van gezinnen en bedrijven betaalbaar houden.

Ik zal in het kader van het interfederaal energiepact met de federale en andere gewestelijke energieregulatoren een monitoringssysteem opzetten om de totale energiekosten van gezinnen, KMO's en diverse industriële sectoren op de voet te volgen en bij te sturen via het invoeren van een energienorm voor energie-intensieve bedrijven. Onze industriële bedrijven mogen geen concurrentienadeel ondervinden ten opzichte van de ons omringende landen.Indien het niet mogelijk blijkt op gepaste termijn een oplossing voor de sociale warmteklanten te vinden via de uitwerking van een sociaal tarief voor warmte, zal ik bekijken welke maatregelen we binnen de Vlaamse bevoegdheden kunnen treffen.

3.9. Het beleidskader voor distributienettarieven uitwerken en implementeren

Stand van zaken 2017

Via een decreet van 27 november 2015 werden de procedures en de algemene beleidsrichtlijnen die de VREG moet naleven bij de uitoefening van zijn tariefbevoegdheid vastgesteld.

3.10. Interne werking, communicatie en versterking Vlaamse energieadministratie

3.10.1. Data ontsluiten

Stand van zaken 2017

Het koppelen van gebouwgerelateerde gegevens aan elkaar via een digitale 'woningpas', werd bij het uitwerken van het Renovatiepact aangewezen als een van de sleutelprojecten om het beleid betreffende energieprestaties van het bestaande woningpark verder uit te bouwen. Deze woningpas is opgevat als een uniek

integraal elektronisch dossier van iedere woning. Dit dossier zal raadpleegbaar zijn door de woningeigenaar en de door hem hiertoe gemachtigden. Bij de verkoop van de woning krijgt bijvoorbeeld de (potentiële) nieuwe eigenaar toegang tot deze woningpas.

Het VEA ontwikkelde hiertoe in 2017 een nieuw generiek informatiemodel 'Energie' en een uitwisselling (webservice) voor het ontsluiten ('alleen-lezen') van publieksgerichte energiedata uit EPB- en EPC-databronnen. Deze webservice "Mijn Energie" is sinds oktober 2017 via het MAGDA-platform ontsloten. De woningpas en het burgerloket zijn de eerste afnemers van deze dienst.

Het VEA is samen met Het Facilitair Bedrijf, Ruimte Vlaanderen, Wonen Vlaanderen en het agentschap Informatie Vlaanderen partner in het Terra-project van het Vlaams Energiebedrijf. Dit project beoogt een energiedatabank uit te bouwen die als doel heeft om alle energie-informatie over gebouwen en infrastructuur bij publieke entiteiten in Vlaanderen te bundelen in één netwerk van databronnen die op termijn voor iedereen toegankelijk zijn en betrouwbare en actuele data leveren. Deze databank kan dan als basis dienen voor rapportering, analyses en uiteindelijk actie om de energie-efficiëntie van deze infrastructuur te verbeteren.

Het VEA brengt alle recente gevalideerde cijfers over hernieuwbare energie in Vlaanderen samen in een handig overzicht op 'www.energiesparen.be/barometer'. Voortaan kan iedereen deze cijfers rond hernieuwbare energie snel terugvinden. Elk cijfer wordt aangevuld met interactieve grafieken (in verschillende formaten voor wie ze op een website of in drukwerk wenst te verwerken).

Een start is genomen om data ter beschikking te stellen in het Open dataportaal van de Vlaamse overheid volgens het 3-sterren criterium (in een open formaat, CSV). 4 datasets worden intussen aangeboden en ook de Vlaamse warmtekaart op Geopunt is consulteerbaar via het Open dataportaal.

Tegen eind 2017 zal een strategienota worden opgesteld aangaande de rol van het VEA in de gewenste energiedata-ontsluiting naar de lokale besturen.

Planning 2018

In 2018 wordt de woningpas Light gelanceerd. Daarnaast wordt de woningpas en informatie over de energiescore van de woning ('mijn energie') in het burgerloket van Informatie Vlaanderen ontsloten. Via dit burgerloket zal de burger toegang krijgen tot verschillende aspecten in zijn relatie met de overheid (Mijn onderwijs, Mijn gezin, Mijn energie, …).

De strategienota databeheer van het VEA (juni 2017) bevat als hoofddoelstelling de uitbouw van een energiekennisplatform waarvan verhoogde toegankelijkheid tot data (intern en publiek) een van de subdoelstellingen is. In 2018 zal op basis van verdere analyse van huidige en toekomstige datastromen een conceptuele architectuur voor een kennisplatform met gegevensoverdracht (intern en extern) worden opgesteld. Intussen zal in 2018 verder worden gewerkt aan acties voor de snellere en indien mogelijk realtime ontsluiting van data, er over wakend dat latere integratie in het kennisplatform mogelijk blijft:

- beschikbaar stellen van datasets op het Open dataportaal van de Vlaamse overheid;

- realisatie databank met de premies van de netbeheerders met rapporteringsfaciliteiten (intern en extern);

- ontsluiting van de databank van de energiebalans en de inventarissen hernieuwbare energie en WKK;

- uitbreiding hernieuwbare energie-barometers op www.energiesparen.be;

- uitwerken plan van aanpak en implementatie acties voor ontsluiting energiedata naar de lokale besturen;

- meewerken aan het e-loket voor ondernemers voor uitwisseling van informatie en data tussen bedrijven en de overheid;

- onderzoeken en uitwerken van opties voor verdere ontsluiting van de data van de warmtekaart en de zonnekaart.

3.10.2. De processen digitaliseren en automatiseren

Stand van zaken 2017

De netbeheerders, VREG en VEA ontwikkelden tezamen een energiekennisplatform, een databank- en softwareplatform dat eind 2016 online is gegaan. Dit gezamenlijk platform staat in voor de ondersteuning van drie 'unieke loketten':

- een 'uniek PV-loket' bij de netbeheerders: PV-eigenaars moeten zich aan dit loket melden voor zowel de aanmelding van de aansluiting van een nieuwe PV-installatie op het net, als de aanvraag tot toekenning van groenestroomcertificaten en garanties van oorsprong hiervoor, het ingeven (voor kleine PV) en opvolgen van meetwaarden en de opvolging van de uitbetaling van de minimumsteun;
- een 'uniek expertiseloket' bij het VEA (ExpertBase): via dit loket kan de producent van een expertiseinstallatie zijn aanvraag indienen, evenals alle wijzigingen aan dit dossier, zijn installatiegegevens raadplegen, evenals zijn meetwaarden en de berekening van het aantal toe te kennen groenestroom- en warmte-krachtcertificaten, en garanties van oorsprong;
- een 'uniek handelsloket' (vernieuwde certificatendatabank) bij de VREG: via dit loket kunnen rekeninghouders (traders in groenestroom- en warmte-krachtcertificaten, en garanties van oorsprong, certificaatgerechtigden) hun portefeuille bekijken en beheren, en hun transacties initiëren (verkoop, in- en uitvoer garanties van oorsprong, inlevering certificaten voor quotumverplichting, inlevering garanties van oorsprong in kader van bewijs oorsprong van geleverde elektriciteit, …).

Planning 2018

Er wordt werk gemaakt van een ruim energiekennisplatform dat op termijn alle energierelateerde informatie integreert, bundelt en verspreidt naar de stakeholders en de burgers. Dit platform zal op termijn zorgen voor betere beleidsvoorbereiding en gerelateerde proces-efficiëntie, maar tegelijkertijd ook verder betere afstemming met partners, binnen en buiten de overheid, die over interessante energiedata beschikken. Het energiekennisplatform zal starten met de informatie inzake milieuvriendelijke energieproductie maar later uitgebreid worden met gebouwgerelateerde energie-informatie, andere energieprojecten, enz.

Een redesign van de backoffice-systemen voor het beheer van de energieprestatiedatabank bij het VEA, zal toelaten een efficiëntere dossieropvolging te verzekeren, met voordelen op vlak van kostenefficiëntie en optimalisatie van de dienstverlening.

3.10.3. De communicatie een versnelling hoger schakelen

Stand van zaken 2017

In 2017 werd BENOveren een begrip in Vlaanderen, met een uitgebreide voorjaars- en najaarscampagne. Naast de campagne van de Vlaamse overheid liepen heel wat parallelle campagnes van de industrie en de netbeheerders om grondige renovaties actief te promoten.

De hervormde energiepremies vanaf 2017 werden actief gecommuniceerd. De focus lag hierbij vooral op de nieuwe totaalrenovatiebonus voor wie meerdere investeringen combineert binnen een periode van 5 jaar en de opstart van de burenpremie. Uit de REG-enquête 2017 blijkt dat beide nieuwe ondersteuningsvormen reeds gekend zijn bij 1 op 4 Vlamingen.

Het paradepaardje in 2017 was de lancering van de zonnekaart bij de start van de lente. De zonnekaart was een instant succes en activeerde heel wat burgers en bedrijven om in 2017 fotovoltaïsche zonnepanelen te leggen of een zonneboiler te plaatsen.

Als vervolg op de campagne stroomversnelling.vlaanderen in 2016, met als hoogtepunt de organisatie van een burgerpanel in oktober 2016, volgt in het najaar van 2017 een uitgebreide campagne die focust op enkele belangrijke uitdagingen waarbij ik zowel burgers als bedrijven ga aanmoedigen om collectief te investeren in een aantal energiebesparende investeringen of in milieuvriendelijke energieproductie.

Planning 2018

In 2018 wordt de communicatie over het Renovatiepact naar de doelgroepen verder gezet. De term BENOveren, volgens de REG-enquête 2017 reeds gekend bij 30% van de Vlamingen (het logo bij 1 op 3 Vlamingen), wordt verder actief gepromoot. Via de BENOvatie-ambassadeurs of -voorlopers worden de diverse doelgroepen benaderd. In het kader van het Renovatiepact wordt in 2018 de woningpas Light gelanceerd. Dat is de eerste grote praktische tool die beschikbaar komt voor de burger. Het EPC+ en het renovatieadvies zullen begin 2019 worden gelanceerd. De communicatie hieromtrent zal in 2018 worden opgestart. De woningpas en het renovatieadvies/EPC+ zullen de volgende jaren de kern vormen van de communictie over het Renovatiepact.

Inzake prioritaire energiebesparende investeringen ligt de communicatiefocus op de na-isolatie van muren, zowel via de spouw, de binnenzijde als via de buitenzijde.

Ook investeringen in hernieuwbare energie, zowel in nieuwbouw als bij bestaande woningen krijgen in 2018 een hoge prioriteit. Het praktische instrument 'de zonnekaart' wordt verder actief gepromoot. De ambitie is om de volgende jaren opnieuw heel wat nieuwe zonne-installaties in gebruik te nemen.

Er wordt bekeken of er opnieuw van het Autosalon gebruik kan worden gemaakt om de alternatieve transportbrandstoffen (elektriciteit, aardgas, waterstof) in de kijker te plaatsen. Vooral de eerste maanden van het jaar wordt opnieuw een sterke toename van de verkoop van elektrische wagens verwacht. Er worden ook een aantal belangrijke nieuwe automodellen gelanceerd die een boost kunnen geven aan de verkoop van elektrische wagens.

De hervormde energielening wordt actief gepromoot om energiebesparende investeringen een boost te geven.

Ten slotte zal bij de hervorming van de energiehuizen ook aandacht worden bestaan aan een rol in het kader van informatieverspreiding van het energiebeleid.

3.10.4. Krachtdadige energieadministratie

Stand van zaken 2017

Het Departement Omgeving is op 1 april 2017 ontstaan uit een fusie van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie en Ruimte Vlaanderen. In dat nieuwe departement zijn de taken rond het beleidsveld energie ondergebracht in een aparte pijler en afdeling "Omgevingsbeleid voor Klimaat, Groene Economie & Energie" samen met onder andere het beleidsveld klimaat. In 2017 werd deze afdeling wat betreft energie alvast versterkt met 3 VTE.

Vooral omwille van verschillende nieuwe Europese richtlijnen die sinds het begin van deze eeuw werden uitgevaardigd (richtlijn energieprestaties van gebouwen, richtlijn hernieuwbare energie, richtlijn energie-efficiëntie), is het takenpakket van het VEA sterk toegenomen.

Sinds 9 februari 2017 is de VREG, als gevolg van de inwerkingtreding van een decreet van 25 november 2016, een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid, die onder toezicht staat van het Vlaams Parlement.

Planning 2018

Het departement Omgeving wenst de inzet op de kerntaken m.b.t. energie te versterken. Het voorziet hiertoe onder andere een afzonderlijk budget voor het beleidsveld energie.

De uitdagingen voor het energiebeleid zijn groot en urgent. Voldoende beleidsondersteunende en –uitvoerende capaciteit in de Vlaamse energieadministratie is voor mij cruciaal en een blijvend aandachtspunt in 2018.

Bijlage 1 - Linken met andere beleidsniveaus en beleidsvelden

Europese Unie en internationale instellingen

Het komende jaar zal op Europees niveau verder werk worden gemaakt van de onderhandelingen over de verschillende wetgevende voorstellen die deel uitmaken van het zogenaamde 'Winter'- of 'Clean Energy for all European'-pakket dat op 30/11/2016 door de Europese Commissie werd gepubliceerd. Naast reeds eerder gepubliceerde voorstellen moet dit Winterpakket een belangrijke bijdrage leveren tot het realiseren van de strategie van de Europese Energie Unie en van de Europese 2030 klimaat- en energiedoestellingen. Het winterpakket bevat vier wetgevende voorstellen in verband met het marktontwerp (market design) van de elektriciteitsmarkt, een voorstel van verordening over de 'governance' van de Energie Unie en voorstellen voor herziening van de richtlijnen voor hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en energieprestaties van gebouwen. Een aanzienlijk deel van het Europese wetgevende kader dat relevant is voor het energiebeleid van het Vlaamse Gewest wordt dus heronderhandeld. Het 'assessorschap' in de Raad Energie wordt tot juli 2018 waargenomen door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In de herziening van de richtlijn energie-efficiëntie zijn belangrijke puntenhet ambitieniveau van de Europese 2030 doelstelling en de verlenging van het instrument van energiebesparingsverplichtingen naar de periode 2021-2030. Belangrijk in de herziening van de richtlijn energieprestaties gebouwen zijn de nationale plannen voor de renovatie van het gebouwenpark en de voorgestelde maatregelen om elektromobiliteit te bevorderen. In de herziening van de richtlijn hernieuwbare energie wordt de richtlijn aangepast aan de nieuwe aanpak voor de 2030 doelstelling voor hernieuwbare energie waarbij er geen bindende nationale doelstellingen meer zal zijn, maar toch de nodige regels moeten worden voorzien om een Europees bindende 2030 doelstelling voor hernieuwbare energie te realiseren. Andere belangrijke punten in het voorstel voor herziening van de richtlijn hernieuwbare energie betreffen onder andere wijzigingen om het integreren in de markt van hernieuwbare energie te stimuleren door aanpassingen aan de steunmechanismen, een gedeeltelijke openstelling van steunmechanismen voor projecten in andere lidstaten, het stimuleren van hernieuwbare energie voor de opwekking van warmte en koeling door specifieke nationale doelstellingen, duurzaamheidscriteria voor vaste en gasvormige biomassa en het opleggen aan brandstofleveranciers van een bijmengingsverplichting van geavanceerde biobrandstoffen. De voorstellen met betrekking tot het market design van de elektriciteitsmarkt zijn erop gericht om de markt aan te passen aan een toenemend aandeel van de opwekking van elektriciteit uit 'intermittente' en gedecentraliseerde hernieuwbare energie, waarbij de consument een actievere rol kan spelen, de flexibiliteit van de markt verhoogd wordt en er voldoende investeringsprikkels zijn om de nodige investeringen tot stand te brengen. Het voorstel voor een verordening over de governance van de Energie Unie houdt onder andere in dat de lidstaten een geïntegreerd energie- en klimaatbeleidsplan zullen moeten indienen met 2030 doelstellingen en beleidsinstrumenten voor de verschillende 'dimensies' van de Energie Unie (bevoorradingszekerheid, interne markt, energie-efficiëntie, het koolstofarm maken van het energiesysteem door o.a. hernieuwbare energie en innovatie en competitiviteit). Het ontwerp van dergelijk plan zal ook moeten worden besproken met de buurlanden en zal ook het voorwerp uitmaken van aanbevelingen van de Europese Commissie. De precieze timing voor het indienen van het ontwerp en de definitieve versie van dergelijk plan wordt nog onderhandeld, maar het is mogelijk dat al in april 2018 een eerste ontwerp moet ingediend worden bij de Europese Commissie.

In de eerste helft van 2017 werd in de Raad Energie prioriteit gegeven aan de herziening van de richtlijnen energie-efficiëntie en energieprestaties van gebouwen waarover op de Raad Energie van 26 juni een politiek akkoord ('algemene oriëntatie') tot stand kwam. Nadat het Europees Parlement eind 2017 over deze dossiers een positie zal hebben bepaald kunnen in 2018 de onderhandelingen (trilogen) tussen Raad en EP starten over de definitieve versie van deze herzieningen.

In de tweede helft van 2017 geeft het Estse voorzitterschap in de Raad prioriteit aan de behandeling van de voorstellen in verband met het market design van de elektriciteitsmarkt. Ook over de voorstellen voor herziening van de richtlijn hernieuwbare energie en voor een verordening over de governance van de Energie Unie zal geprobeerd worden tegen eind 2017 in de Raad tot een algemene oriëntatie te komen. Het Estse voorzitterschap neemt ook enkele initiatieven in verband met de rol die digitale technologie in de toekomst zou kunnen spelen in de energiemarkt.

In het kader van de governance van de Energie Unie zal de Europese Commissie eind 2017 een 'state of the Energy Union' publiceren. Naast een stand van zaken betreffende de strategie van de Energie Unie' zal deze publicatie ook een beschrijving van het energiesysteem van elke lidstaat en eventueel aanbevelingen bevatten. De Europese Commissie zal verder onder andere nog een mededeling publiceren over de bevordering van interconnecties tussen de nationale energienetwerken welke ook aan bod zullen komen in een voorstel om prioritaire infrastructuurprojecten ('projecten van gemeenschappelijk belang') te bepalen die dan in aanmerking kunnen komen voor Europese financiële ondersteuning. De Europese Commissie zal tegen eind 2017 ook een observatorium oprichten betreffende energiearmoede.

Op internationaal niveau zal Vlaanderen tot juli 2018 het voorzitterschap waarnemen van de Belgische (Enover)werkgroep betreffende de Belgische deelname aan IRENA (Internationaal Agentschap voor hernieuwbare energie) en ook woordvoerder zijn van België in IRENA. België zetelt bovendien ook dit jaar in de IRENA Council, het voorbereidend orgaan van de Assembly.

Vlaanderen zal ook in 2017 vertegenwoordigd zijn in de Renewable Energy Working Party (REWP) van het IEA. Daarnaast neemt Vlaanderen deel aan enkele 'implementing agreements' van deze organisatie.

Op internationaal vlak zijn ook de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (sustainable development goals) die werden goedgekeurd in de VN in 2015 een relevant gegeven voor het energiebeleid, in het bijzonder SDG 7: Maak betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne vormen van energie voor iedereen toegankelijk'. De uitdaging is nu om ook deze doelstelling te vertalen naar Vlaanderen en te integreren in het beleid.

<u>Federale overheid</u>

Een belangrijk dossier voor het interfederale overleg in 2018 wordt de verdere concretisering van het interfederaal energiepact en het opstellen van een geïntegreerd Belgisch Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP, cf. supra) in het kader van het Europese 2030 Energie- en Klimaatpakket en de Energie Unie.

Daarnaast verdienen de de omschakeling van laag-naar hoogcalorisch gas, en het oprichten van een nationaal fonds daartoe, specifieke vermelding.

<u>Lokaal energiebeleid</u>

Het departement Omgeving stelde voor het vijfde jaar op rij de gemeentelijke CO_2-inventaris ter beschikking van de gemeenten. Deze gebruiken de jaarlijkse

energie-inventaris bij het opstellen van duurzame energie actieplannen in het kader van het Burgemeestersconvenant. In 2017 werden de gemeentelijke inventarissen voor 2011-2014 eveneens herzien.

Eind 2016 werd de website www.burgemeestersconvenant.be gelanceerd. Via deze koepelsite ondersteunt de Vlaamse overheid de steden en gemeenten inzake het Burgemeestersconvenant (zowel mitigatie en adaptatie) om hun engagementen om te zetten in praktische maatregelen, klimaatprojecten en concrete resultaten. In het mitigatieluik kan men o.a. de gemeentelijke CO_2-emissieinventarissen opvragen en de Hernieuwbare Energie-atlas raadplegen. Het adaptatieluik bevat 30 klimaatadaptatiemaatregelen en 15 Vlaamse praktijkvoorbeelden. In 2018 wordt verdergegaan met de publicatie van de CO_2-inventarissen, met het samenbrengen van de lokale energie-initiatieven op www.burgemeestersconvenant.be en met het grondiger ontsluiten van de energiedata.

Binnenlands bestuur

.

Via een visienota voor de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappijen en de financieringsintercommunales in het licht van een decentrale, CO2-arme energievoorziening hechtte de Vlaamse Regering op 5 mei 2017 haar goedkeuring aan de principes van een hervorming van het energielandschap met betrekking tot de distributienetbeheerders en de werkmaatschappijen. Dit heeft zowel gevolgen voor het beleidsveld energie als voor het beleidsveld binnenlands bestuur. De noodzakelijke aanpassingen op grond van de visienota met betrekking tot het beleidsveld binnenlands bestuur zullen worden opgenomen in het decreet lokaal bestuur. De elementen die betrekking hebben op het beleidsveld binnenlands bestuur werden meegenomen in het voorontwerp van decreet over het lokaal bestuur (voor een tweede maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 30 juni 2017).

Omgeving en klimaat

De Vlaamse Regering nam met het Vlaams Energie- en Klimaatpact van 1 december 2016 het engagement op om tegen begin 2018 een heldere, ambitieuze en breed gedragen Vlaamse Klimaatvisie voor 2050 op te stellen en tegen eind 2018 een Vlaams Energie- en Klimaatplan op te stellen voor de periode 2021-2030. Hiermee zal de Vlaamse bijdrage geleverd worden voor het Belgische nationaal energie- en klimaatplan (NEKP) 2021-2030, dat aangeleverd moet worden in lijn met de beslissing van de Europese Raad over het 2030 Energie-en Klimaatpakket van de Energie Unie. De voorbereidingen hiervoor werden reeds opgestart.

Kanselarij en Bestuur

Artikel 5 van de richtlijn energie-efficiëntie legt aan de lidstaten een renovatieverplichting op voor overheidsgebouwen. De Vlaamse Regering heeft hierover een nota goedgekeurd op 13 december 2013 betreffende het toepassingsgebied en een alternatieve benadering binnen de bepalingen van de richtlijn. De alternatieve benadering werd aangemeld bij de Europese Commissie op 23 december 2013. Alle entiteiten van de Vlaamse overheid zijn verplicht om jaarlijks voor 30 september de nodige gegevens aan de vastgoeddatabank aan te leveren met het oog op de jaarlijkse rapportering over de voortgang voor artikel 5 aan de Europese Commissie. Over de periode 2014-2016 werd een besparing van 5,93 GWh gerealiseerd door diverse energiebesparende maatregelen die werden uitgevoerd in gebouwen in eigendom en gebruik van de 'centrale' Vlaamse overheid. Hier-

mee werd de in 2016 herberekende doelstelling voor de periode 2014-2020 reeds behaald.

Op 1 juli 2016 keurde de Vlaamse Regering het actieplan Energie-efficiëntie voor de Vlaamse overheid goed. Dit actieplan werd opgesteld in overleg met mijn collega's Bourgeois, Homans en Muyters. Vanaf 2017 legt dit plan aan alle entiteiten van het toepassingsgebied een doelstelling op om een jaarlijkse reductie van het primair energieverbruik met minimaal 2,09% te realiseren. Tegelijk wordt vanaf 2017 onder bepaalde voorwaarden het energiebudget van de entiteiten die onder het toepassingsgebied vallen verminderd met 2,09%. In 2017 werd de eerste subsidieoproep gelanceerd ter ondersteuning van energie-efficiëntieprojecten voor de entiteiten onder het toepassingsgebied van het actieplan. Er werd een budget vrijgemaakt van 2,979 miljoen euro (deels gefinancierd met klimaatmiddelen, deels met de ingehouden budgetmiddelen). De jury ter beoordeling van de ingediende projecten bestond uit vertegenwoordigers van het Departement Omgeving, het HFB, het VEB en het VEA. In 2018 zal er een nieuwe oproep worden gelanceerd.

Wonen

In overleg met mijn collega Homans bevoegd voor het woonbeleid zijn het strategisch beleidskader en de prioritaire hefboomacties voor het Renovatiepact uitgewerkt. Er zijn in dat kader bijkomende elementaire woningkwaliteitsnormen op het vlak van de minimale energetische prestaties van glas ontwikkeld met een realistisch tijdpad en hiervoor wordt ook een adequaat flankerend beleid uitgewerkt (REG-premies bij de netbeheerders). Het VEA participeerde in de delivery unit voor de transitie 'Slim wonen en leven' die wordt getrokken door Wonen-Vlaanderen en waarvan de Vlaamse Regering in maart de startnota goedkeurde. In een volgende fase blijft het VEA participeren in de strategische denkgroep die zich zal focussen op drie prioriteiten: duurzame woonwensen, duurzame buurtinitiatieven en innovatieve financiering. Ook in het kader van het Renovatiepact zal de goede samenwerking met het beleidsveld Wonen verder worden gestimuleerd.

Financiën

Met de hervorming van de schenkingsrechten vanaf 1 juli 2015 werd een eerste initiatief genomen voor het inzetten van de fiscale instrumenten om investeringen in het verbeteren van de energieprestaties van ons gebouwenbestand op een gerichte manier te ondersteunen.

De nieuwe tarieven zijn de volgende:

Schijven (€) Tarieven vanaf 1/7/2015	Rechte lijn * (Groot)ouders - (klein)kinderen * Tussen partners	Rechte lijn Energierenovatie	Niet rechte lijn	Niet rechte lijn Energierenovatie
0 - 150.000,00	3%	3%	10%	9%
150.000,01 - 250.000,00	9%	6%	20%	17%
250.000,01 - 450.000,00	18%	12%	30%	24%
> 450.000,00	27%	18%	40%	31%

Op het moment van de schenking moet het gewone tarief van de schenkbelasting worden betaald. Zodra de begunstigde van de schenking kan aantonen dat hij aan de extra voorwaarden voldoet, wordt het verschil tussen het gewone en het speciale tarief voor energierenovatie, terugbetaald.

Aan volgende voorwaarden moet voldaan zijn om te genieten van het verlaagde tarief voor schenkingen van gebouwen onderworpen aan een energetische renovatie:

- De begiftigden, of een van hen, moet binnen vijf jaar vanaf de datum van de akte van schenking renovatiewerken laten uitvoeren voor een totaal bedrag van minstens 10.000 euro (exclusief BTW), zoals blijkt uit facturen uitgereikt door aannemers van werken
- De aannemer attesteert dat de facturen voor de renovatiewerken beantwoorden aan de omschrijvingen in het Energiebesluit, zoals deze gelden voor de premies van de netbeheerders.
- De bewijsstukken moeten worden ingediend uiterlijk zes maanden na het verstrijken van het vijfde jaar na de datum van de akte van schenking.

Tussen 1 juli 2015 en 6 juli 2017 werden in totaal voor 49 dossiers teruggaven van de schenkingsrechten omwille van energetische renovatie verricht voor een totaalbedrag van ruim 162.000 euro. Gezien de termijn om te renoveren 5 jaar bedraagt (te rekenen vanaf de akte van schenking), kunnen er voor deze periode nog aanvragen tot terugbetaling bijkomen.

Eind 2016 heeft de Vlaamse Regering voor ingrijpende energie-renovaties een vermindering van de onroerende voorheffing goedgekeurd. Ingrijpende energie-renovaties zijn renovaties waarbij minstens 75% van de buitenschil van het huis (buitenmuren, dak en vloer) wordt geïsoleerd. Wie het E-peil van zijn woning kan terugdringen tot E90 krijgt een korting van 50% op de onroerende voorheffing. Als het E-peil maximum E60 bedraagt, krijgt de eigenaar een volledige vrijstelling, en dit gedurende vijf jaar. De maatregel geldt voor stedenbouwkundige vergunningen aangevraagd vanaf 1 oktober 2016.

Economie en innovatie

Vlaamse bedrijven en kennisinstellingen (o.a. EnergyVille, IMinds…) zijn al zeer actief in het onderzoek en de ontwikkeling van intelligente energietechnologie en -toepassingen. Door een gericht innovatiebeleid kan het potentieel verder worden uitgebouwd zodat de Vlaamse industrie een groeiend aandeel kan verwerven in een internationale groeimarkt. Technologische innovaties kunnen ervoor zorgen dat het energiesysteem versneld energie-efficiënter en duurzamer wordt door nieuwe, koolstofarme technologieën te ontwikkelen en/of de performantie van bestaande producten en processen te verbeteren of de kostprijs ervan te verlagen. Ook sociale innovaties onder de vorm van nieuwe businessmodellen, slimme toepassingen… zijn van belang om de verschillende innovaties succesvol ingang te doen vinden.

Het innovatiebeleid wordt in Vlaanderen aangestuurd door het departement EWI en het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). Op dit moment lopen verschillende programma's waarbij zowel Vlaamse als Europese financiële steun voor duurzame projecten wordt toegekend. Zo is er binnen het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor de periode 2014-2020 een budget van ongeveer 45 miljoen euro voorzien voor steun aan projecten die de overgang naar een koolstofarme economie bevorderen (prioriteits-as 3). Daarnaast participeert Vlaanderen aan verschillende meerjarige grensoverschrijdende, transnationale en interregionale EFRO-programma's, waar verschillende programma's lopen rond de overgang naar een koolstofarme economie. Zo loopt binnen Interreg Vlaanderen-Nederland het project "Waterstof 2.0", een samenwerking tussen bedrijven in zero-emissie transporttoepassingen op basis van waterstoftechnologie. Ook Horizon 2020, het Onderzoek & Innovatie programma van de Europese Unie, voorziet tot 2020 publieke investeringssteun voor koolstofarme, duurzame energieprojecten.

Om vooruitgang te boeken op vlak van energie-innovatie, is vooral een goede samenwerking tussen de overheid, kennisinstellingen en ondernemingen van belang. Het clusterbeleid van de Vlaamse Regering maakt deze samenwerking mogelijk door twee types van clusters te ontwikkelen: speerpuntclusters en innovatieve bedrijfsnetwerken (IBN).

De Vlaamse speerpuntcluster Energie, flux50 genaamd, die eind december 2016 werd goedgekeurd, wil de competitiviteit van bedrijven in het domein van energie-innovatie verhogen door de cross-sectorale samenwerking te bevorderen tussen bedrijven in de sectoren energietechnologie, bouw en ICT, en de kennisinstellingen en de overheid (triple helix). Flux50 stimuleert de ontwikkeling van innovatieve en geïntegreerde producten en via de opstart en coördinatie van onderzoeks en innovatieprojecten en living lab projecten in vijf innovatiezones. Voor het einde van het jaar zal er een clusterpact worden afgesloten tussen de overheid en Flux50, dat zowel engagementen van de overheid als doelstellingen/afspraken voor de clusterorganisatie vastleggen.

Het opzet van een IBN is kleinschaliger dan dat van een speerpuntcluster en de tijdshorizon voor ondersteuning is beperkt tot drie jaar. Er zijn tot op heden drie IBN's goedgekeurd die werken rond een energiethema. Deze thema's zijn: digitalisering van verlichting, offshore energie (wind-, getijde- en golfslag) en Power to Gas.

Onderwijs

In samenwerking met het beleidsveld Onderwijs werd in 2017 verder gewerkt aan de beroepskwalificaties van energiedeskundigen en verslaggevers. Het beroepskwalificatiedossier voor energiedeskundige type A werd op 25 maart 2016 definitief goedgekeurd. De goedkeuring van de beroepskwalificatie voor verslaggevers wordt in de loop van najaar 2017 verwacht.

Het beleidsveld Onderwijs hechtte ook in 2017 belang aan energiebesparing in scholen, enerzijds door de renovatie of het onderhoud van de schoolaccomodatie, anderzijds door scholen een engagement te laten aangaan binnen het klimaatthema (MOS – milieuzorg op school). In totaal investeert onderwijs 54 miljoen euro in klimaatregelen, zoals afgesproken op de Vlaamse Klimaat- en Energietop eind 2016.

Voor wat betreft concrete investeringen in de energetische renovatie van schoolgebouwen, zijn tal van ondersteunende maatregelen beschikbaar:

•Masterplan scholenbouw: de historische voorraad aan bouwdossiers op de wachtlijst in het gesubsidieerd onderwijs wordt gescreend en een nieuwe rangschikking van dossiers wordt opgemaakt (2017), onder andere rekening houdend met duurzaamheid in de aanvraag.

•Zonneplan - zonnelening: via AGION krijgen scholen de kans om een goedkope lening af te sluiten om fotovoltaïsche zonnepanelen op schooldaken te plaatsen. Hiervoor werd in 2017 5 miljoen euro vrijgemaakt.

•Energiebesparende projecten voor schoolgebouwen in het basis- en secundair onderwijs in het vrij gesubsidieerd onderwijs: 6,1 miljoen euro voor 77 energiebesparende projecten. De projecten zorgen voor 1646 ton minder CO2-uitstoot per jaar.

•Subsidieoproep energiebesparende investeringen voor hogescholen en universiteiten: in 2016 werd een eerste oproep gelanceerd en werden 86 projecten goedgekeurd voor een totaal subsidiebedrag van 8 miljoen euro. De subsidie bedraagt maximaal 50% van de kosten. De oproep werd in het najaar van 2017

herhaald. Momenteel worden de projectvoorstellen geëvalueerd. Er is een bedrag van 5,125 miljoen euro beschikbaar voor nieuwe projecten.

•Energiebesparende investeringen in het deeltijds kunstonderwijs ten belope van 4 miljoen euro, waarvan 2 miljoen euro afkomstig is van de lokale besturen.

•Subsidie voor het correct afstellen van verwarmingsinstallaties in schoolgebouwen: 500 euro voor een verwarmingsinstallatie tot 100 kilowatt en 1500 euro voor een installatie boven 100 kilowatt. Een correct afgestelde verwarmingsinstallatie kan tot 10% energie besparen met een eerder beperkte investering. Op jaarbasis kan een school hierdoor gemiddeld 2800 euro aan verwarmingskosten besparen.

Bijlage 2 - Energiebegroting 2017-2018

De energiebegroting is een combinatie van middelen uit de algemene begroting en het Energiefonds.

Uitgaven op basis van de algemene begroting kunnen maar zover het Vlaams Parlement hiervoor de benodigde kredieten opent in het jaarlijkse uitgavendecreet.

Uitgaven op basis van een begrotingsfonds (Energiefonds) zijn mogelijk op basis van de eigen inkomsten die dergelijk fonds realiseert. Het middelendecreet, respectievelijk het uitgavendecreet bevat een raming van deze inkomsten en uitgaven.

De energiebegroting is verder onderverdeeld in twee programma's met enerzijds de energiebeleidskredieten (middelen- en uitgavendecreet) en anderzijds de apparaatkredieten van het VEA (uitgavendecreet).

Uitgaven

De beleidsruimte van het beleidsveld Energie bedraagt in 2018 269 miljoen euro. De belangrijkste wijzigingen in beleidsruimte ten opzichte van 2017 zijn (zie tabel hieronder):

- Voor de aanpak van het historisch certificatenoverschot is bijna 153 miljoen euro voorzien via het Energiefonds en de energieheffing;
- Binnen de impulsprojecten gefinancierd via het Energiefonds en de energieheffing wordt een nieuw accent gelegd door 5,4 miljoen euro ter beschikking te stellen voor de ondersteuning van windmolens en batterijtechnologie;
- De vergoedingen aan de netbeheerders wordt opgetrokken tot 9 miljoen euro uit de algemene middelen in 2018;
- Ook binnen de overige middelen worden nieuwe accenten gelegd met 1,5 miljoen euro voor diepe geothermie en 2,5 miljoen euro voor proefprojecten inzake hernieuwbare energie en energie-efficiëntie;
- De benodigde kapitaalaflossingen aan de Federale Thesaurie voor energieleningen aangegaan vóór 1 januari 2015 (6de staatshervorming) worden substantieel afgebouwd.

Gezien de veelheid aan uitdagingen voor het energiebeleid worden behoudens de hierboven besproken wijzigingen volgende budgetten op peil gehouden:

- 55 miljoen euro voor het verstrekken van de Vlaamse energieleningen. De terugbetaalde leningen gaan naar de algemene middelen, zie luik inkomsten;
- Het budget voor de call groene warmte (impulsprojecten gefinancierd via het Energiefonds en de energieheffing) wordt behouden op 10,5 miljoen euro;
- Overige impulsprojecten (gefinancierd door de handhavingsinkomsten van het VEA) worden geraamd op 1,5 miljoen euro;
- 5,2 miljoen euro ondersteuningsbudget voor de energieleningen, in het bijzonder voor de Energiehuizen en de werkingsvergoeding aan het Participatiefonds Vlaanderen;
- 6 miljoen euro voor het uitwerken en uitvoeren van het actieplan Clean Power for Transport (o.a. premies zero-emissie voertuigen);
- 1 miljoen euro voor de ICT-middelen van het energiebeleid;

- 5,7 miljoen euro voor de VREG (aangerekend op het Energiefonds via financiering uit de energieheffing);
- 5,7 miljoen euro voor de werking van het VEA (apparaatkredieten binnen de algemene middelen);
- Overige werkingsmiddelen.

Uitgaven in k.euro		**Aangepast 2017 (excl. overgedragen saldi en herschikkingen)**		**Initieel 2018 (excl. overgedragen saldi)**	
Algemene uitgaven energiebeleid		**VAK**	**VEK**	**VAK**	**VEK**
		121.508	**123.887**	**87.348**	**91.161**
QB0-1QEB2KA-WT	Werking en toelagen - De energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen bevorderen (IRENA en beleidsvoorbereiding)	81	81	281	181
QB0-1QEB2KC-WT	Werking en toelagen - Het uitwerken van een actieplan Clean Power for Transport	1.000	810	1.000	900
QE0-1QEB2KC-WT	Werking en toelagen - Het uitwerken en uitvoeren van het actieplan "Clean Power for Transport" (ZEV-premies)	5.000	5.000	4.756	4.856
QE0-1QEB2KB-PA	Participaties - Het eindenergieverbruik efficiënter maken (Vlaamse energieleningen)	55.000	55.000	55.000	55.000
QE0-1QEB2KB-LE	Leningen - Het eindenergieverbruik efficiënter maken (kapitaalaflossingen aan Federale Thesaurie voor energieleningen aangegaan vóór 1 januari 2015 (6de staatshervorming))	44.438	44.438	5.882	5.882
QE0-1QEB2KA-WT	Werking en toelagen - De energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen bevorderen	3.158	5.571	3.202	7.115
	- *Proefprojecten energie en cofinanciering diepe geothermie*	*(0)*	*(0)*	*(3.000)*	*(3.000)*
	- *Overige subsidies en uitdovende regelingen*	*(3.158)*	*(5.571)*	*(202)*	*(4.115)*
QE0-1QEB2KB-WT	Werking en toelagen - Het eindenergieverbruik efficiënter maken	8.644	8.800	17.227	17.227
	- *Algemene werking van het energiebeleid (excl. ICT, incl. kosten Participatiefonds energieleningen)*	*(1.130)*	*(1.286)*	*(1.130)*	*(1.286)*
	- *Werkings- en investeringskomsten informatica*	*(1.008*	*(1.020)*	*(1.008)*	*(1.020)*
	- *Ondersteuningsbudget (excl. Participatiefonds) Energiehuizen voor de Vlaamse energieleningen en (o.a.) terugbetaling aan de federale schatkist van het renteaandeel oude energieleningen*	*(4.876)*	*(4.664)*	*(4.876)*	*(4.508)*
	- *Compenserende vergoedingen aan netbeheerders voor de REG-openbaredienstverplichtingen*	*(1.590)*	*(1.590)*	*(9.090)*	*(9.090)*
	- *Proefprojecten energie en projectsubsidies*	*(40)*	*(78)*	*(1.123)*	*(1.161)*
	- *Uitdovende subsidieregelingen*	*(0)*	*(162)*	*(0)*	*(162)*
QE0-1QEB2KD-WT	Werking en toelagen - Uitgaven ter financiering van de groenestroomdoelstellingen (ESR-saldo uitgaven energieheffingsinkomsten tot aanpak historisch certificatenoverschot)	4.187	4.187	0	0
Uitgaven Energiefonds		**VRKv**	**VRKo**	**VRKv**	**VRKo**
		475.921	**472.721**	**175.888**	**172.688**
QE0-1QEB4KE-WT	Werking en toelagen - Impulsprojecten (incl. calls groene warmte, batterijtechnologie en windmolens)	22.000	18.800	17.400	14.200
QE0-1QEB4KS-IS	Interne stromen – VREG	5.039	5.039	5.727	5.727
QE0-1QEB4KG-WT	Werking en toelagen - Uitgaven ter financiering van de groenestroomdoelstellingen (uitgaven energieheffingsinkomsten tot aanpak historisch certificatenoverschot)	448.882	448.882	152.761	152.761
Apparaatkredieten VEA		**VAK**	**VEK**	**VAK**	**VEK**
		5.675	**5.856**	**5.695**	**5.816**
QE0-1QAB2ZZ-LO	Lonen – VEA	5.357	5.357	5.366	5.366
QE0-1QAB2ZZ-WT	Werking en toelagen - VEA	318	499	329	450
	- *Algemene kosten informatica*	*(77)*	*(258)*	*(88)*	*(209)*
	- *Overige algemene kosten*	*(241)*	*(241)*	*(241)*	*(241)*
Uitgaven energiebegroting		***Beleidsruimte***	***Betalingen***	***Beleidsruimte***	***Betalingen***
		603.104	**602.464**	**268.931**	**269.665**

Tabel 12: Uitgaven van het beleidsveld Energie 2017-2018

Inkomsten – Niveau vorderingen

In 2018 is er voor 26,5 miljoen euro inkomsten gebudgetteerd uit de kapitaal- en renteaflossingen van particulieren die ofwel een lening aangingen bij het toenmalige FRGE, ofwel vanaf 1 januari 2015 de vernieuwde energielening van het Vlaamse Gewest hebben afgesloten. Deze inkomsten gaan volledig terug naar de algemene middelen (AO in tabel hieronder).

Daarnaast worden een aantal inkomsten rechtstreeks aan het energiebeleid toegewezen via het Energiefonds (TO in tabel hieronder). Belangrijkste toegewezen inkomsten zijn deze uit de energieheffing.

De inkomsten uit de energieheffing worden omlaag bijgesteld omdat er op 1 januari 2018 andere modaliteiten zullen geldenOp het niveau van de vorderingen worden de inkomsten geraamd op 167.361 euro.

De overige toegewezen inkomsten aan het Energiefonds betreffen 1,5 miljoen euro handhavingsinkomsten van het VEA. Deze inkomsten zorgen dus voor een eerder beperkte financiering van de impulsprojecten van het energiebeleid.

Inkomsten in k.euro		**Aangepast 2017**		**Initieel 2018**	
Programma LE Energie – Inkomsten		**AO**	**TO**	**AO**	**TO**
QE0-9QEBAKB-OP	Ontvangsten participaties – het eindenergieverbruik efficiënter maken (kapitaalaflossingen)	25.130	0	25.130	0
QE0-9QEBAKB-OW	Ontvangsten werking en toelagen - het eindenergieverbruik efficiënter maken (rentevergoedingen)	1.350	0	1.350	0
QE0-9QEBTKE-OW	Ontvangsten werking en toelagen - Impulsprojecten energiebeleid en financiering VREG (Energiefonds)	0	480.108	0	168.861
Totale inkomsten voor het beleidsveld Energie		**26.480**	**480.108**	**26.480**	**168.861**

Tabel 13: Inkomsten van het beleidsveld Energie 2017-2018

Bijlage 3 - Uittreksel regelgevingsagenda

De wetgeving op het gebied van energie is gebundeld, gecoördineerd en intussen ook aangevuld via het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het Energiebesluit van 19 november 2010. Op 1 januari 2011 traden deze in werking. De regelgevingsagenda wordt opgemaakt conform de door de dienst Wetsmatiging vastgestelde methodiek en sjabloon. Ondergaande is een uittreksel uit de regelgevingsagenda met informatie aangevuld tot begin september 2017.

Meer actuele en meer uitgebreide informatie over deze initiatieven kan te allen tijde worden geraadpleegd in de regelgevingsagenda op:
http://regelgevingsagenda.bestuurszaken.be

Regelgevingsagenda Beleidsnota Energie 2014-2019 Vlaamse overheid

SD3 - Het eindenergieverbruik efficiënter maken

REGELGEVINGSPROJECTEN

Hervorming van de erkenningsregeling voor energiedeskundigen en verslaggevers

Omschrijving:

De erkenningsregeling in het Energiebesluit voor energiedeskundigen en verslaggevers wordt aangepast. Het behoort niet tot de kerntaken van het Vlaams Energieagentschap om een centraal examen te organiseren. De organisatie en verdere uitwerking van het examen wordt overgeheveld naar de opleidingsinstellingen die erkend zijn voor het inrichten van de basisopleiding tot verslaggever of energiedeskundige en die ook erkend kunnen worden als exameninstelling.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De eerste principiële goedkeuring door de VR vond plaats op 30 juni 2017.

EPB-evaluatie 2017

Omschrijving:

-

Meest recente status:

- 2016 - Q3

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het regelgevingstraject is nog niet opgestart.

EPC-evaluatie 2017

Omschrijving:

-

Meest recente status:

- 2016 - Q3

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het regelgevingsproject is nog niet opgestart.

EPB-evaluatie 2015

Omschrijving:

Decreet + besluit

Meest recente status:

- 2017 - Q1

Gerealiseerd

Duiding bij status:

Het wijzigingsbesluit is op 23/02/2017 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd en treedt in werking op 01/03/2017.

Aanpassing aanvraagprocedure ZEV-premie

Omschrijving:

Aanpassing aanvraagprocedure ZEV-premie n.a.v. kritiek uit ombudsrapport 2016-7

Meest recente status:

- 2017 - Q1

Gerealiseerd

Duiding bij status:

Het BVR is in werking getreden op 02/02/2017 (uitz. artikel 1 waarvan de inwerkingtreding naar minister is gedelegeerd).

Uitbreiding doelgroep ZEV-premie

Omschrijving:

Aanpassing zodat er ook een premie is bij leasing

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Gerealiseerd

Duiding bij status:

Het BVR is in werking getreden op 03/08/2017.

SD4 - De energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen bevorderen

REGELGEVINGSPROJECTEN

Uitvoeringsbesluit sociale energiemaatregelen warmtenetten

Omschrijving:

In uitvoering van het kaderdecreet warmtenetten wordt in het Energiebesluit een regeling ingevoerd met betrekking tot de bestrijding van energiefraude bij thermische energie en de invoering van sociale beschermingsmaatregelen voor huishoudelijke afnemers van thermische energie.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het regelgevingsproject bevindt zich in de opstartfase.

Beleidskader warmtenetten 2016

Omschrijving:

-

Meest recente status:

- 2017 - Q2

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 13/04/2017.

SD5 - Het energieverbruik in de woningen van kwetsbare gezinnen verminderen via sociale energie-efficiëntiemaatregelen die tegelijk het risico op energiearmoede verlagen.

REGELGEVINGSPROJECTEN

Aanpassing regelgeving "Energiehuizen" in Energiebesluit

Omschrijving:

De bepalingen zijn er in hoofdzaak op gericht enerzijds om post zesde staatshervorming de energielening volledig in te bedden in de Vlaamse regelgeving en aldus de nog geldende besluiten die naar het FRGE verwijzen, op te heffen en anderzijds de beslissingen van de Vlaamse Regering in het kader van de conceptnota 'Zonneplan' en de conceptnota 'Energiearmoedeprogramma' te integreren. De belangrijkste wijzigingen betreffen de energiehuizen, de energieleningen, de vergoedingen en de schuldkwijtschelding.

Meest recente status:

- 2017 - Q2

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 06/06/2017.

SD6 - Verzekeren van een goede dienstverlening van de gezinnen en bedrijven op de elektriciteits- en gasmarkt

REGELGEVINGSPROJECTEN

Decreet energiefraude

Omschrijving:

De Vlaamse Regering heeft midden juni de strijd tegen de energiefraude als een prioriteit naar voor geschoven in het kader van het strafrechtelijk vervolgingsbeleid en veiligheidsbeleid. Een belangrijk deel van het actieplan energiefraude zal de creatie zijn van een decretaal kader inzake energiefraude, waarin o.a. de netbeheerders de taak gegeven wordt om energiefraude aan te pakken, om een jaarlijks actieplan energiefraude op te maken, om hen extra bevoegdheden te geven, ...

Meest recente status:

- 2017 - Q2

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 22/03/2017.

Uitrol digitale meters

Omschrijving:

In uitvoering van het regeerakkoord, wegens het stopzetten van de productie van de klassieke Ferrarismeter, omwille van de potentiële energiebesparing, om een betere inpassing van decentrale hernieuwbare energie in een slim net mogelijk te maken en om ons energiesysteem klaar te maken voor morgen, wordt de slimme meter in Vlaanderen uitgerold.

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering vond plaats op 14/07/2017.

Beleidskader flexibiliteit

Omschrijving:

Opstellen van een Vlaams beleidskader ten behoeve van meer flexibiliteit in het energiesysteem

- 2017 - Q3

Nog niet gestart

Duiding bij status:

Het regelgevingstraject is nog niet gestart.

Wijziging Energiebesluit voor wat warmtemetingen betreft

Omschrijving:

In het kader van de correcte omzetting van een Europese Richtlijn over energie-efficiëntie wijzigt de Vlaamse Regering principieel haar Energiebesluit voor wat de warmtemetingen betreft. Een nauwkeurige meting van energieverbruik is een motivatie om energie en energiekosten te besparen. Voor gebouwen met centrale warmteproductie of voor warmtelevering via warmtenetten vermijdt een nauwkeurige, geijkte meting ook discussies over de verdeling van de factuur. De wijziging voert een artikel in over de plaatsing van individuele verbruiksmeters voor het warmte-, koelings- of warmwaterverbruik in nieuwe of ingrijpend gerenoveerde bestaande gebouwen, en bij vervanging van bestaande warmtekostenverdelers, warmte- of warmwatermeters in bestaande gebouwen.

Meest recente status:

- 2017 - Q1

Gerealiseerd

Duiding bij status:

De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 23/01/2017.

Wijziging energiebesluit energiefraude

Omschrijving:

Aanpassen van het energiebesluit om energiefraude beter aan te pakken

Meest recente status:

- 2017 - Q3

Op schema

Duiding bij status:

De eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering vond plaats op 14/07/2017.

Wijziging energiebesluit digitale meters

Omschrijving:

Aanpassen van het energiebesluit naar aanleiding van de uitrol van digitale meters

Meest recente status:

2017 - Q3
Nog niet gestart
Duiding bij status:
Het regelgevingstraject is nog niet gestart.

Ontwerpdecreet hervorming distributienetbeheerders

Omschrijving:
Via een visienota voor de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappijen en de financieringsintercommunales in het licht van een decentrale, CO2-arme energievoorziening hechtte de Vlaamse Regering op 5 mei 2017 haar goedkeuring aan de principes van een hervorming van het energielandschap met betrekking tot de distributienetbeheerders en de werkmaatschappijen. Hiervoor dient o.a. het Energiedecreet worden aangepast. De krachtlijnen die in dit decreet zijn opgenomen hebben dan ook betrekking op:
- de randvoorwaarden voor de gemeenten aangaande de keuze voor een distributienetbeheerder;
- de samenstelling van de Raad van Bestuur van de werkmaatschappij wat betreft het aantal leden, de genderverhoudingen en de onverenigbaarheden;
- de invoering van de "minister-presidentnorm" bij het bestuur van de werkmaatschappij.

Meest recente status:
2017 - Q3
Nog niet gestart
Duiding bij status:
Het regelgevingsproject bevindt zich in de opstartfase.

SD7 - Verzekeren van een betrouwbare elektriciteits- en gasvoorziening en aansluiting op het distributienet tegen maatschappelijk aanvaardbare nettarieven

REGELGEVINGSPROJECTEN

Aanpassing uitbreidingsverplichting aardgas 2015

Omschrijving:
Aanpassingen uitbreidingsverplichting aardgas i.f.v. EPB regelgeving
Meest recente status:
2017 - Q3
Gerealiseerd
Duiding bij status:
De publicatie in het Belgisch Staatsblad vond plaats op 10/04/2017.

REGELGEVINGSPROJECTEN DIE BIJDRAGEN AAN MEERDERE DOELSTELLINGEN

Regelluwe zones

Omschrijving:
Het invoeren van een mogelijkheid tot de tijdelijke buitenwerkingstelling in wetgeving om onder voorwaarden nieuwe ideeën te kunnen testen en te onderzoeken. Uit deze regelluwe zones kunnen specifieke knelpunten in de regelgeving worden gedetecteerd, alsmede de vereiste aanpassingen.

Meest recente status:
2017 - Q3
Teksten in ontwerpfase
Duiding bij status:
Het regelgevingsproject is nog niet opgestart.

Bijlage 4 - Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaams Parlement

Het overzicht is als volgt:

Motie van 17 december 2014 tot besluit van de in commissie besproken beleidsnota Energie 2014-2019

Parlementair stuk beschikbaar als:

http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2014-2015/g148-4.pdf

Opvolging

Met de voorliggende beleidsbrief wordt een gedetailleerde stand van zaken gegeven over de uitvoering van bovenvermelde motie en worden tevens de basisopties van het Regeerakkoord en van de beleidsnota Energie 2014-2019 verder uitgewerkt.

Resolutie van 10 juni 2015 betreffende het komen tot een energievisie en een energiepact en de rol daarin van het Vlaams Parlement

Parlementair stuk beschikbaar als:

http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2014-2015/g342-4.pdf

Opvolging

Zie bespreking in hoofdstuk III.1.1.

Motie van 21 oktober 2015 tot besluit van het in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de evolutie van de energieprijzen in Vlaanderen

Parlementair stuk beschikbaar als:

http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2015-2016/g538-1.pdf

Opvolging

Zie bespreking in de hoofdstukken III.1.1 en III.3.4.2.

Bijlage 5 - Inhoudelijke rapportering over de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof

Voor het beleidsveld Energie zijn er geen te rapporteren openstaande aanbevelingen van het Rekenhof.

Bijlage 6 - Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de arresten van het Grondwettelijk Hof en van het Hof van Justitie waarin Vlaamse decreten werden vernietigd of ongrondwettig of strijdig met het EU-recht werden bevonden.

Inzake de Vlaamse energieheffing vernietigde het Grondwettelijk Hof op 22 juni 2017 bij **arrest nr. 83/2017** de artikelen 129 tot en met 134 en artikel 135, 18° van het Vlaamse decreet van 18 december 2015 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2016. De gevorderde vernietiging van artikel 128 van hetzelfde decreet werd verworpen wegens gebrek aan belang.

Het GwH stelde in haar voormelde arrest dat hoewel nog steeds een forfaitair basisbedrag wordt geïnd terwijl voor bepaalde afnamepunten geen enkel verbruik wordt vastgesteld, het bedrag van de energieheffing eveneens wordt vastgesteld op basis van het jaarlijkse elektriciteitsverbruik, dat zelf wordt berekend op basis van de voortschrijdende jaarlijkse som van de afnamen. Doordat de in het geding zijnde heffing op die manier gekoppeld is aan die afgenomen hoeveelheid elektriciteit, heeft zij volgens het GwH tot gevolg dat aan de houder van een afnamepunt een belasting wordt opgelegd die niet kan worden onderscheiden van die waarin is voorzien in de federale bepalingen die het elektriciteitsverbruik zelf belasten, en waardoor afbreuk wordt gedaan aan het fiscale non bis in idem beginsel. Dit vormt de grond voor de vernietiging.

Teneinde de rechtsonzekerheid en de administratieve en juridische moeilijkheden te vermijden die een vernietiging met terugwerkende kracht zou teweegbrengen besliste het Grondwettelijk Hof echter de gevolgen van de vernietigde bepalingen met toepassing van artikel 8, derde lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof te handhaven voor de heffingsjaren 2016 en 2017.